

**Našim prijateljem
in čitateljem!**

Po želji večine naših naročnikov in čitateljev bo izhajal naš list od **nedelje 26. t. m.** dalje vsak dan **zjutraj**, kar naj izvolijo vpoštevati posebno oni čitatelji, ki prejemaajo sedaj list zvečer.

Uredništvo »Glas naroda«

Mesečna naročnina
20 Din, za inozemstvo
35 Din. Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček.
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkratnih
objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Madjarski manever ne sme
uspjeti
Poslanica min. dr. Marušiča
Izvoljeni poslanci
Beograjsko pismo
Delo SVD
Agrarizem pri nas in na
češkoslovaškem

Št. 33

Izhaja dnevno razen ponedeljka
in dneva po prazniku

V Ljubljani v soboto, dne 25. maja 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

Madjarski manever ne sme uspjeti

Na seji Sveta Društva narodov dne 10. decembra je bila pod pezo dokumentov in neovrgljivih dejstev soglasno sprejeta resolucija, da je madjarska vlada vsaj po malomarnosti svojih podrejenih organov soodgovorna za marsejski zločin. Ta konstatacija je bila tako zelo logična posledica vse razprave pred Svetom Društva narodov, da se ji ni mogla upirati niti madjarska vlada sama. Ta konstatacija pa je bila obenem tudi minimum zadoščenja, ki ga je moral dobiti jugoslovanski narod za nezasišani marsejski zločin in s to konstatacijo je bila tudi združena svečana obljuba, da bodo vsi krivci tega podlega zločina kaznovani. To obljubo ni prevzel samo Svet Društva narodov s soglasnim sprejetjem resolucije, temveč tudi madjarska vlada sama, ko je na resolucijo pristala.

Ta resolucija pa je Madjarski nalagala tudi formalno dolžnost, da na podlagi jugoslovanskih navedb uvede obširno in strogo preiskavo, v kolikor so njeni organi in njeni državljani soodgovorni za atentat in da potem poroča Društvu narodov o svojih sankcijah, ki jih je podvzela proti tem sokrivcem. Samo to je bila dolžnost in naloga madjarske vlade. Samo na ta način pa bi se mogel mirno in lojalno poravnati konflikt, ki je nastal med Jugoslavijo in Madjarsko zaradi delovanja »vstavec« na madjarskem ozemlju. Kajti kakor hitro bi dokazalo poročilo madjarske vlade, da je res imela dobro voljo, da popravi krivdo, ki je nastala zaradi malomarnosti njenih podrejenih organov, da se izrazimo kar najmileje, bi bila ustvarjena podlaga za mirno likvidacijo konflikta.

Toda madjarska vlada ne bi bila madjarska vlada, če bi postopala na tak lojalen in med kulturnimi državami edino možni način. Mesto da bi storila to, kar je bila obvezana, mesto da bi izpolnila to, kar ji je nalagala resolucija Sveta Društva narodov, je zasukala vso stvar in falzificirala resolucijo ter začela razpravljati, kakor da bi šlo za to, če je madjarska vlada kriva ali ne. Toda krivda Madjarske sploh ni v debati, krivda Madjarske je že ugotovljena in v debati je samo to, če je Madjarska izvršila to, v kar je obvezana in kar je še pod svežim vtisom dokumentov, argumentov ter atentata samega, morala tudi sama obljubiti, da stori.

Mesto da bi izvedla svojo nalogo, skuša madjarska vlada z nečednim manevrom speljati vso zadevo na slepi tir in da bi se potem krivda Madjarske pozabila. Toda ta manever Madjarske ne bo uspel in ne sme uspjeti, ker bi bila izigrana vsa avtoriteta Društva narodov in ker bi bil jugoslovanski narod oropan za zadoščenje, od katerega ne more nikakor odstopiti. Pa tudi zaradi pravice same se mora ta nelepi manever ponesrečiti, ker niso še padle razmere v Evropi tako nizko, da bi se smeli tudi samo indirektno ščititi ljudje, ki so krivi umorov.

Tu gre za kazensko odgovornost zločincev in zasebnik ali vlada se diskvalificira, če z vsim sredstvi ne pomaga, da se ta odgovornost v polni meri dožene. Tudi brez ozira na resolucijo Sveta Društva narodov bi morala madjarska vlada gledati na to, da stori vse, kar je v njeni moči, da se marsejski zločin do konca razsvetli. Vsaka kulturna vlada bi to tudi prav gotovo storila in če ima madjarska vlada žalostni pogum, da noče razsvetliti te kazenske odgovornosti sokrivcev marsejskega zločina, potem si je izrekla razsodbo sama.

Kar odkrito povemo, da nismo nikdar pričakovali od madjarske vlade, da bi bila na posebni moralni višini. Saj niso še pozabljene manipulacije budimpeštanske vlade, ko so se pod njeno patronanco falzificirali franki, tudi vse njene druge metode so preveč svetovno znane, da bi mogla madjarska vlada računati na svojo dobro reputacijo v svetu, vendar pa nismo pričakovali, da bi mogla ili predrznost madjarske vlade tako daleč, da bi se brila norce celo iz Društva narodov. Naj bo mednarodni položaj še tako napet, vendar se madjarska špekulacija na to napetost ne

Madjarska kriva marsejskega

atentata

Odgovor naše vlade na poročilo madjarske vlade o kaznovanju krivcev

V svojem odgovoru konstatira jugoslovanska vlada najprej, da je odgovor madjarske vlade le retrospektivna kritika one resolucije Sveta DN, namesto da bi bilo poročilo o preiskavi in sankcijah, ki jih je ta madjarska vlada izvedla v smislu te resolucije sveta. Nekatere trditve v poročilu madjarske vlade pa so celo v flagrantnem protislovju z besedilom resolucije sveta. Tako n. pr. omenjena resolucija pravi: »Ugotavljajoč po teh diskusijah in na podlagi dokumentov, da so nekatere madjarske oblasti vsaj zaradi malomarnosti odgovorne za dela, ki se nanašajo na priprave za marsejski atentat,« odgovor madjarske vlade pa pravi, da je obtožba v jugoslovanski spomenici, po kateri je madjarska vlada odgovorna za marsejski atentat, »absolutno nezdržljiva« in da »madjarska vlada celo po rezultatih preiskave, ki jo je izvršila na podlagi resolucije od 10. decembra 1934 in ki jo je tudi dokončala, popolnoma vztraja pri sklepih madjarske spomenice od 8. februarja.«

Resolucija Sveta DN konstatira nadalje na podlagi dokumentov, da »se nekatere vprašanja glede delovanja terorističnih elementov izven jugoslovanskega ozemlja niso uredila na način, ki bi ustrezal jugoslov. vladi. Madjarska vlada pa skuša tudi v tem pogledu izpodbiti resolucijo Sveta Društva narodov.

Toda resolucija Sveta z dne 10. decembra je bila sprejeta po dolgi debati, v kateri sta obe strani iznesli vsa dejstva in dokumente, na katere se danes vrača madjarska vlada, in ki jih je proučil svet DN. Resolucija, ki je dobila tudi pristanek madjarske vlade same, pomeni konec te debate in obenem dokončno ureditev vprašanj, ki so bila v razpravi. Zato je ta resolucija dejansko razsodba v tem vprašanju. Madjarska vlada dela krivo, ko pod videzom poročila o svoji preiskavi načenja osnovne točke resolucije, ki jo je sama formalno sprejela.

Če katere vlada ponovno taji temeljne točke resolucije, ki jo je sama sprejela, tedaj sklepi mednarodnega organa, ki mu je poverjena ureditev sporov med državami, ne bi mogli imeti več nikake avtoritete ne raisona d'être. Jugoslovanska vlada nima namere slediti Madjarski na to polje in se ne bo spuščala v ponovno načetje debat. Po njenem stališču gre v sedanjem stanju postopka izključno za to, da se presodi, ali je madjarska vlada na zadovoljiv način izpolnila dolžnosti, ki jih ji je naložila resolucija Sveta. Edino na temelju izvršitve te resolucije je jugoslovanska vlada pripravljena udeležiti se diskusije o madjarskem poročilu.

Resolucija od 10. decembra pomeni za vlado in javnost Jugoslavije strikten sklep, ki je nanj pristala v duhu zmernosti in v želji, da olajša nalogo svetu DN, vendar pa ima jugoslovanska vlada iz teh razlogov pravico zahtevati, da se izpolnijo in lojalno izvedejo bistvene točke resolucije sveta DN.

Kako pa je Madjarska izvršila resolucijo?

Resolucija od 10. decembra je popolnoma jasna in ne pušča nikakega dvoumnja. V njej se ugotavlja, da so nekatere madjarske oblasti odgovorne vsaj zaradi malomarnosti za dejanja, ki se nanašajo na pripravo marsejskega atentata.

bo obnesla in Madjarska bo morala storiti to, v kar je zavezana.

In zato si naj madjarska vlada zapomni: Decemberska razsodba Sveta Društva narodov je definitivna in ostane nedotakljiva. Gre le za to, da poda Madjarska jamstvo, da se takšne stvari, kakor so se godile na Janka Pusti, ne bodo ponovile več, da se ne bodo nikdar več zbirali na Madjarskem teroristi, ki bi ogrožali življenja in imetja tujih državljanov. To jamstvo mora podati Madjarska in to zahteva jugoslovanski narod z vso odločnostjo in od te zahteve ne more in tudi noče odstopiti. Z ognjem se igra Madjarska, če noče razumeti, da je v tem pogledu izrekel jugoslovanski narod svojo zadnjo besedo.

ta. Preiskava madjarske vlade se torej ni mogla nikakor nanašati glede na obstoj te odgovornosti, ki je ugotovljena v resoluciji sveta DN. Šlo je samo za to, da madjarska vlada individualizira te odgovornosti, to je, da izleči, katera madjarska oblast je individualno kriva dejanj, nanašajočih se na pripravljanje marsejskega atentata, in da izvede, oziroma brez odlaganja izvrši vse potrebne sankcije proti oblastem, katerih krivda bi se dognala. Madjarska vlada bi se torej morala omejiti edino na ugotovitev krivde posameznih madjarskih oblasti in na sankcije, izvršene proti njim. Vprašanje okoliščin, v katerih so se uredile reklamacije jugoslovanske vlade glede teroristične akcije na madjarskih tleh, pa je že dokončno rešeno z resolucijo Sveta.

Odgovor jugoslovanske vlade nato dokumentarno zavrača trditve madjarske vlade, kakor da jugoslovanska vlada ni hotela dati vseh podatkov in da je v tem zavlačevala preiskavo, ker se iz potrjene revizije vidi, da je jugoslovanska vlada odgovorila v roku 10 dni. Deplacirala je tudi trditve madjarske vlade, da jugoslov. pooblaščen minister v Budimpešti do 24. februarja 1931 ni storil nikakega koraka pri madjarski vladi, kar dokazuje originalna brzojavka jugoslovanskega poslanika v Budimpešti, da je to demaršo izvršil.

Naposled je treba ugotoviti, da predstavlja sporočilo madjarske vlade samo prizadevanje za oslabilitev resolucije sveta DN. V njej se ponovno nahaja diverzija na teren jugoslovanske notranje politike. Jugoslovanska vlada najkategoričneje odklanja vsak poskus vmešavanja madjarske vlade v notranjo politiko Jugoslavije, kar je tudi sicer v nasprotju z osnovnimi določbami pakta Društva narodov. Jugoslovanska vlada mora samo ponoviti izjavo, ki jo je dal zunanji minister g. Jevtić na seji sveta dne 8. decembra 1934:

Nasprotovala bo najodločneje tej zlorabi svobodne diskusije pred Svetom, ki nasprotuje temeljnemu načelom mednarodnega prava. V ostalem pripominjamo, da madjarska vlada gotovo ne bo na tak način pripomogla k pomirjenju duhov niti omogočila postopne vrnitve normalnih odnosov med obema državama.

Metode madjarske vlade

Madjarska vlada je predvsem zaslila uradnike, o katerih je mislila, da bi mogli biti odgovorni za teroristično akcijo. Krivda teh uradnikov bi se morala torej pokazati iz njih lastnih izpovedb. Ti uradniki bi torej morali obtožiti same sebe, da so kršili svoje dolžnosti in da so na kakršenkoli način zapleteni v to stvar, tem bolj, čeprav so znali, da bi s tem prišli navzkriž s tezo svoje vlade, ki je vse to tajila. Preiskovalni organi pa naj bi dognali dejstva, ki jih je njih vlada tajila.

Ni se treba čuditi, da se je pod takimi pogoji preiskava spremenila v generalno negiranje samih očitnosti in nekatere prevnete priče so šle celo tako daleč, da so tajile tudi tista dejstva, ki jih je poprej priznala madjarska vlada sama. Ta preiskava nehoti spominja na preiskavo, ki se je vršila v začetku afere s francoskimi bankovci. To preiskavo je vodil upravnik policije Nadossy, eden izmed glavnih kompromitirancev v tej aferi, in preiskava ni dala nikakega rezultata. Ko se je pozneje na intervencijo inozemstva vršila pravilno, se je končala s senzacionalnimi odkritji o krivdi samega policijskega upravnika Nadossyja.

Površnost se najbolj vidi tudi v tem, da ni sledu o zaslišanju uradništva uprave policije, ki so morali po praksi nadzorovati tujce, temveč le uradniki, ki te naloge sploh niso imeli.

Ko je večina zaslišanih uradnikov izpovedala le to, da niso nič videli, je tem bolj čudno, da nista bila zaslišana dva uradnika, katerih krivda je dognana. Prav tako zanimivo bi bilo vedeti, kaj je izjavil upravnik sreza Csurgó, ki mu niti imena ne vedo. Zdi se, da je neki uradnik madjarskih upravnih oblasti opazil nekaj nenormalnega pri emigrantih teroristih. V tem pogledu prinaša madjarsko sporočilo samo izveček iz neke disciplinarne razsodbe. Analiza

tega izvečka daje frapanten kontrast k zaslišbi velikega števila uradnikov in privatnih oseb, ki so izjavljale, da niso opazile ničesar sumljivega pri emigrantih. Posebej pa je treba omeniti

pričevanje polkovnika Ivana Perčevića,

ki so ga francoske sodne oblasti obdolžile so-udeležbe pri marsejskem atentatu. Ta je priznal, da je bil štirikrat na Janka Pusti, kar je sicer daleč izpod resnice, vendar pa dokaz, kako važno vlogo je imel v terorističnem taborišču. Domala vsi njegovi obiski so se časovno ujemali z najvažnejšimi momenti obstoja tega taborišča. Prvič je Perčević prišel na Janka Pusto v trenutku, ko je skandalozno življenje šefa taborišča Perčeca zbudilo nezadovoljstvo emigrantov z njim in ko je imel pomiriti pobunjene teroriste. Drugič je prišel, da se sestane s šefom teroristične organizacije Pavelićem, s pretvezo, da se bo udeležil svečanosti žetve. Tretjič je prišel konec oktobra ali v začetku novembra 1933, ko je nastal v javnosti škandal okoli Janka Puste z objavo brošure Helene Pogorelec, in ko je bilo treba zato odstraniti Perčeca z Janka Puste. In poslednjič, četrtič, ko je izvršil likvidiranje taborišča, to je spomlad 1934.

Perčević je dalje priznal, da se je zavzemal za terorista Gredička, ko so ga na Dunaju aretirali. Priznal je, da je vzdrževal stalne stike z glavnimi voditelji teroristične organizacije, da se je pogostokrat sestel z voditeljem organizacije Pavelićem in da je kakih 20 krat obiskal Perčeca za njegovega bivanja na Dunaju. Priznal je tudi, da je bil posrednik za dopisovanje in denarne posiljitve šefa organizacije Pavelića in da je razdeljeval denar, ki so mu ga pošiljale neznane osebe. A ta priča se ne navaja!

Težka protislovja madjarskega odgovora

S svojo preiskavo nikakor ni mogla madjarska vlada doseči, da bi odstranila vse sledove resnice. Izvajajoč stališče zanikanja do skrajnih posledic so madjarske oblasti nakopičile velikanska protislovja in neverjetnosti, da bi pojasnile po svoje dogodke. A vse te navedbe ne prenesejo nobene resne analize. Vseh teh protislovij ni mogoče navesti in zato naj bodo navedeni le nekateri primeri, ki pa tudi že sami dovolj jasno kažejo madjarsko verodostojnost.

Tako so vse navedbe o številu emigrantov na Janki Pusti protislovne: Memorandum madjarske vlade od 8. decembra trdi, da je bilo v tem taborišču 30 do 40 oseb. Po poročilu pomočnika policijskega upravnika Setenya jih je bilo dne 31. oktobra 40 do 50 oseb. Zaslišane priče, tako je priča Šlesinger, ravnatelj destilacije na Janki Pusti, izjavil, da je bilo največ pet do šest hrvatskih beguncev, tajnik Galamboš, da jih nikoli ni bilo več kakor pet do šest oseb, priča Tot pa navaja zopet 20 do 22 oseb itd.

Tudi navedbe o delu emigrantov so protislovne. Emigranti sami so priznali, da so opravljali službo s strelnim orožjem, priče pa govorijo o poljskih čuvajih. A vendar so te priče vedele, da so ti »poljski čuvaji« nosili revolverje, poznale so modele njihovih revolverjev in vedele so celo to, da so dobili dovoljenje za nošenje orožja od sreskega poglavarja v Curgu.

V svoji spomenici je jugoslovanska vlada tudi navedla niz dokazov, da so bili teroristi na Madjarskem prav dobro oboroženi. To se je izkazalo tudi med procesom v Kapošvaru, ko je sodišče kljub svojim simpatijam za obtožene teroriste odredilo, da je treba vse osebe, ki bodo prisostvovala razpravi, pred vstopom v

Vremenska napoved

Novi Sad, 24. maja. Prevladovalo bo oblačno po vsej kraljevini. Deževalo bo mogoče na zapadnem in severnem delu kraljevine. Temperatura brez posebnih sprememb. Solnce vzhaja ob 4, zahaja ob 19.10 uri.

Dunajska vremenska napoved za soboto: Toplo vreme, pričakovati je neviht.

sedno dvorano preiskati, če imajo orožje. Zagovornik Premeca, madjarski odvetnik dr. Heszi, je navedel dopisniku Agencije Avale v Budimpešti ta dejstva, ki jih je dopisnik potrdil pod prisego:

»Dan pred razpravo ob 11. zvečer so teroristi telefonirali g. Heszi, da jih je politična policija opozorila, da ne bodo mogli stopiti v sedno dvorano z orožjem. Sedaj ne vedo, kje naj odlože orožje. Odvetnik jim je tedaj dal na razpolago svoje stanovanje, nakar se je v njegovem stanovanju nabralo 30 revolverjev in toliko municije, da bi zadostovala za pravo bitko.

Dejstva, ki jih je izpričal Heszi, so bila objavljena tudi v budimpeštanskih listih o procesu v Kapošvaru tako v »Pesti Naplo« od dne 15. marca 1934 in v »Pesti Hirlap« od istega dne.

Organizacija vstašev

Kroji vstašev na Janki Pusti so bili vsaj po pričevanju nekkih pri sestavljeni takole: »bluze z zaprtimi ovratniki, suknje z gumbi, sive ali skavitske srajce z ovratniki, obleka sama iz suknje. Orožniški aspirant Jan Ferenc izjavlja, da je sedem do osem oseb nosilo podobne obleke, toda civilnega kroja. Prav tako je v taborišču obstajala organizacija in disciplina, o kateri pravijo madjarske oblasti s kaj izbranim evfemizmom, da je šlo za izpolnjevanje v skupnosti.

Tudi druge navedbe madjarske vlade ne drže

Osebe, o katerih navaja jugoslovanska spomenica, da so vzdrževale stike s teroristi na Madjarskem, niso mogle zanikati teh stikov.

Poleg izjave polkovnika Perčevića je zlasti značilno zaslivanje upokojenega kapetana Josipa Metzgerja, ki je stanoval v bližini jugoslovanske meje. Metzger je podpiral emigrante s svojimi nasveti. Vendar pa pravi enkrat, da ni imel z njimi nobenih drugih stikov, malo kasneje pa sam priznava v svoji izpovedi: »Georgijeva (Cernozemskega, Karina, Kelemen) ni bilo na Janki Pusti. To sem slišal od samih beguncev, saj so mi veliko zaupali.

Popolnoma nerazumljivo je tudi to, zakaj je madjarska vlada kaznovala uradnike, ki ji niso poročali o obstoju farme na Janki Pusti, na drugi strani pa ni zahtevala nobene kontrole nad emigranti, ki so živeli na Janki Pusti.

Tako se vidi iz poročila madjarske vlade, da je bila druga njena uradna priča major Klass dobro obveščen o vsem, kar se je na Janki Pusti dogajalo, a ta uradnik ni bil kaznovan, čeprav ni obvestil vlade o obstoju tega taborišča.

Pa tudi izjava kapetana Marton Istvana dokazuje, da so bile madjarske oblasti prav dobro obveščene o tem, kar se je dogajalo na Janki Pusti.

Zanimiva je tudi izjava orožniških aspirantov Jana Cirka in Jana Ferencza.

V svojem zagovoru sta se sklicevala na to, da so bile poslani patrulje na Janko Pusto sicer večkrat nego je normalno predpisano, da pa so zanemarili izvrševanje kontrole nad Jugoslavlani, ki so bili nastanjeni v tem kraju. To opuščenje kontrole je vendarle dokaz krivde zaradi malomarnosti. Organiziranje patrulj večkrat, kakor je predpisano, in njihovo pošiljanje na Janko Pusto samo zaradi tega, da bi ničesar ne videle in ničesar ne kontrolirale, pa vzbuja domnevo, da se je nadzorovanje na Janki Pusti vršilo iz povsem drugih razlogov in ne zato, da bi se kontrolirali jugoslovanski teroristi.

Odgovornost madjarske vlade

Resolucija sveta Društva narodov je ugotovila, da so nekatere madjarske oblasti vsaj zaradi malomarnosti odgovorne za dejanja, ki so v zvezi s pripravami za marsejski atentat. V zvezi s tem je treba poudariti te točke poročila madjarske vlade:

1.) **Obstoj in organizacija taborišča na Janki Pusti.**

2.) **Kontrola in nadzorovanje madjarskih oblasti nad teroristi,** preden so bili poslani v Nagy Kanižo.

3.) **Kontrola nad teroristi v Nagy Kaniži v času njihovega odhoda v Francijo.**

4.) **Izdaja madjarskih potnih listov teroristom.** Glede prve točke je bila madjarska teza, da je bila Janka Pusta le skromno kmetijsko poselstvo, za čegar obstoj oblasti zaradi malomarnosti madjarskih orožniških oficirjev dolgo niso vedele, demantirana z izpovedbami nekaterih državnih uradnikov, katere je madjarska vlada opustila sporočiti svetu Društva narodov.

To sta izjavi majorja Klasa in kapitana Stefana Martona in ti izjavi prilaga jugoslovanska vlada v prilogi spomenice.

Podpolkovnik Klar je vodil teroristično akcijo proti Jugoslaviji in njegovo ime je navedla jugoslovanska vlada že v spomenici z dne 4. junija 1934.

In ta Klar je priznal, da je rekrutiral vstaše na jugoslovanski strani, da je imela njegova služba v začetku le vojaški značaj, da pa je po raznih terorističnih aktih dobila političen značaj. Klar ne priznava samo to, da so se tudi teroristična dejanja izvrševala po njegovih navodilih, kar pa je razumljivo. Pa tudi Klar priznava, da so bili emigranti koncentrirani na Janki Pusti, da bi bila kontrola nad njimi lažja. To je popolnoma nasprotno z uradno verzijo drugih madjarskih oblasti.

Drugi madjarski oficir kapitan Stefan Marton pa je izpovedal, da je šel na Janko Pusto samo zato, da ugotovi, ali se emigranti res bavijo s

kmetijstvom. Kako se more vse to spraviti v sklad s sankcijami, ki so bile podvzete proti trem orožniškim oficirjem, ker svojim predstojnikom niso predložili poročila o bivanju jugoslovanskih emigrantov na Janki Pusti.

Te izjave so v popolnem nasprotju s trditvami madjarske vlade.

Likvidacija Janka Puste

Iz izjave Pačevića se vidi, da Janka Pusta ni bila zasebna last, ker je enemu farmerju sledil takoj drugi, za katerega ime se ni znalo, ki so mu pa rekli kapetan. Ta izjava je zopet v popolnem nasprotju z izjavo madjarske vlade, da je likvidirala Janko Pusto iz obzirnosti do jugoslovanske vlade, ker bi mogla prisotnost beguncev v bližini meje nesporno izzvati javno mnenje in jugoslovansko časopisje.

Pa tudi glede te likvidacije sta dve značilni in čisto nasprotni si madjarski izjavi. Orožniški pripravnik Jan Ciuha je bil obsojen, ker ni poročal o incidentu, ko so emigranti odbili poslušnost farmerju in je morala biti poslana orožniška patrulja, njegov poveljnik A. Desjő pa je izjavil, da je šlo le za malenkostno stvar, ki sploh ni vredna poročila.

Krivda je popolna

Iz pričevanj sledi, da se niso nadzorovali jugoslovanski emigranti in tudi v ta namen niso izdali nobenih nalog, čeprav je jugoslovanska vlada od leta 1930 naprej stalno opozarjala na teroristično delovanje emigrantov na madjarskem ozemlju.

Madjarska vlada je torej le obljubovala kontrolo, ni je pa izvrševala.

Centralne oblasti so sicer morale na intervencijo jugoslovanske vlade izdati precizne navedbe lokalnim oblastem o nadzorovanju nad teroristi. Razen tega so bile po ponovnih izjavah madjarske vlade izvršene mnoge preiskave na zahtevo jugoslovanske vlade. Toda te preiskave niso zapustile nikakega sledu. Nastajala je ena možnost. Ali centralne oblasti niso izdale nobenih naredb za nadziranje teroristov, ali pa jih podrejene oblasti kratkoma niso izvrševale. V enem ko v drugem primeru je jasno, da Madjarska ni storila svoje dolžnosti.

Nadzorstvo nad teroristi, premestitev iz Janka Puste v Nagy Kanižo ter njih odhod v Francijo

V tem pogledu je praznina v preiskavi, ki so jo vodile madjarske oblasti popolna. Noben uradnik ni bil zasliševan, ali vsaj nobeno zaslišanje ni bilo izvršeno, kakor izhaja iz madjarskega odgovora. Vse, kar se je v tem pogledu storilo, pa čeprav je bilo to v tesni zvezi z marsejskim zločinom, kar je bil v Nagy Kaniži izvršen izbor zločincev, poslanih v Francijo, je bilo to, da je bil disciplinarno obsojen en pomočnik policijskega kapetana v Nagy Kaniži Emerik Gajda, ker ni dovolj pazil na gibanje emigrantov, ker ni vedel za stan emigrantov, za njihov odhod in prihod niti izdal odredb, da bi jih nadzirali v njihovem delovanju. Prav tako tudi ni obvestil svojih predstojnikov o vsem tem.

Pripomniti je treba, da se madjarske oblasti ne morejo več izgovarjati na to, da lokalni uradniki niso ničesar vedeli o bivanju teroristov in o njihovem prihodu v Nagy Kanižo. Njihova premestitev z Janka Puste se je vendar izvršila po policijski odredbi madjarske vlade. Zaradi tega je bilo najmanj, kar se je moglo ugotoviti, to, da gre za sumljive tujece. Razen tega je tako z noto z dne 26. aprila 1934, z izjavo zastopnika Madjarske, podano 4. junija 1934 pred Svetom Društva narodov, kakor tudi s sporazumom, sklenjenim 21. julija 1934 v Beogradu madjarska vlada prevzela točno določene obveznosti glede naziranja nad tuji. Rezultat takih obljub, danih od madjarske vlade, je bil ta, da teroristom, ki so prišli v Nagy Kanižo, kakor priznavajo madjarske oblasti same, ni bilo treba izvršiti niti najbolj običajne formalnosti, ki se zahtevajo tudi od najbolj nesumljivih tujcev. Policijska kontrola je bila v toliki meri pomankljiva, da so morali uradniki, ki so vodili preiskavo, vprašati direktorja hranilnice in njenega podpredsednika, ki sta oddala v najem hišo, v kateri so emigranti stanovali. Koliko jih je bilo po številu in kakšna je bila istovetnost oseb, ki so v tej hiši prebivale.

Spričo teh faktov je absolutno nemogoče sprejeti kot zadovoljivo pojasnilo o vsem, kar se je zgodilo, da se je zgodilo po nemarnosti enega samega uradnika.

Zato centralne oblasti niso imele le dolžnosti, da izdajo navedbe glede kontrole, marveč, da tudi neposredno kontrolirajo njih izvrševanje po upravnih oblasteh. Glede nato se sam po sebi javi zaključek: ali so oblasti v Nagy Kaniži in v tem primeru pada na nje težka odgovornost ali pa so lokalne oblasti ne glede na precizna navodila opustile celo najbolj običajno nadzorstvo nad emigranti. V vsakem primeru se spričo resnosti vse zadeve njihova krivda ne more kvalificirati le kot malomarnost.

Potni listi

Pojasnili o potnih listih, ki so jih dale madjarske oblasti so nezadostna in nerazumljiva. Sklicevanje madjarske vlade na priporočila, ki jih je izdala konferenca za promet v l. 1927, ne drži, ker se ta tičejo le ljudi brez državljanstva.

Tudi hipoteza o možnosti falzificiranja potnih listov ne drži. Zakaj ni madjarska vlada zahtevala striktnega pregleda potnih listov, ki so v jugoslovanskih rokah, kakor je svetovalo poročilo ekspertov? Češkoslovaški konzularni uradniki so takoj konstatirali, čim so dobili lažne čl. potne liste v roke, da so to falzifikati, zakaj niso tako storili tudi madjarski?

Tudi izgovor, da so bili potni listi teroristov pravilni le po obliki, napačni pa po vsebini, ne drži. Če bi bilo to res, bi morali »neznani izvršitelji falzifikatov« izvršiti celo vrsto zlorab in falsifikatov, da bi s pomočjo falsificiranih dokumentov prišli do svojih potnih listov, nato pa novo vrsto tatvin in podtikanj, da bi tako uničili sledove svojih zlorab.

Tudi zavijanja glede potnih listov Perića in Artukovića ne morejo prepričati. Je sicer mogoče, da bi dobili teroristi z navedbo napačnih osebnih podatkov potne liste, a da bi potem ukradli še dosije ali spremenili številke formularjev, da potem teh ne bi bilo mogoče najti, je pa čisto neverjetno, ker bi bila v tem primeru potrebna cela vrsta zlorab in tatvin, kar pa je čisto nemogoče, če ne bi pri tem z izdajo

Za kulisami ženevskega zasedanja

Po svetovanju o italijansko-abesinskem sporu in o podonavski konferenci

Zeneva, 24. maja.

Italijansko-abesinski spor postaja čedalje bolj glavni predmet zanimanja vseh delegacij. Splošno je mnenje, da je rešitev spora v Mussolinijevih rokah. Opazilo se je, da je imel že večer italijanski zastopnik baron Aloisi več telefonskih razgovorov z Mussolinijem. V tukajšnjih krogih poudarjajo nekateri, da je Mussolini snoči že pristal na kompromisne predloge, ki sta jih izdelala o italijansko-abesinskem sporu gg. Laval in Eden. Pričakovati je zdaj še poročila iz Addis-Abebe o pristanku Abesinije, nato pa bi prišle na vrsto podrobnosti o nadaljnjem postopku za prijateljsko ureditev spora v Vzhodni Afriki. Laval bo takoj po teh poročilih odpotoval iz Zeneve, morda že nočjo zvečer. A to je samo ena plat zvona. Z druge strani se namreč zatrjuje, da so glasovi o že doseženem sporazumu z Italijo še preuranjeni. Razgovori se bodo verjetno nadaljevali tudi še danes dopoldne in vse dotlej, dokler se ne sestane svet Društva narodov.

Pesimizem

Zdi se, da je pesimistična presoja bolj na mestu. V nekaterih krogih sem dobil celo vtis, da utegne nepovoljni potek pogajanj med Italijo in Abesinijo zelo usodno vplivati na potek priprav za podonavsko konferenco v Rimu, saj se govori že spet o novi odgoditvi, in to kar za celo leto... Italijanska vlada, tako menijo v dobro poučenih krogih, ne bo pristala na noben sklep DN, ki bi odredil posredovanje kate-regalok tretjega partnerja v tem vprašanju. To bi po mnenju Rima samo poslabšalo položaj. Mussolini pravi, da so ukrepi, ki jih je izdal v Somaliji, čisto defenzivnega značaja in da zato Društvo narodov nima razloga za intervencijo. Verjetno pa je, da se bodo navzile temu nadaljevala prizadevanja, da se doseže pristonek Italije in sestavi nova formula za ureditev spora.

Odhod poljskega poslanika

Beograd, 24. maja b. Snoči ob 22. je zapustil beograjski poljski poslanik Vladimir Schwarzburg-Günther pozdravljen od diplomatskega zbora, pomočnika ministra zun. zadev dr. Perića, številnih prijateljev in članov poljsko-jugoslovanske lige našo prestolnico.

Sokolsko odlikovanje škofa dr. Akšamovića

Beograd, 24. maja b. Včeraj je sprejel v svečani Dvorani v Djakovem škof dr. Akšamović predstavnik Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, kateri so mu izročili diplomu v najudanejši spomin in zahvalo za zgodovinski patriotski govor, izrečen 8. septembra lanskega leta ob priliki blagoslovitve sokolskega doma v Petrovaradinu. Škof je v svoji topli zahvali naglasil, da je prav iz tega školovega dvorca izšla ideja velike in močne Jugoslavije in tudi na banketu je škof izrazil veselje, da more pozdraviti tako odlične predstavnike sokolstva in vojske, katero je zastopal armijski general Nedić.

V nekaj vrstah

Italijanski kralj je sprejel v avdienci hedzasko prestolonaslednico Ibna Sauda, ki je po avdienci ostal na kosilu na dvoru. Po kosilu si je Ibn Saud ogledal vojaške vaje. Mussolini pa je priredil Ibn Saudu na čast večerjo. Razen mnogih uglednih italijanskih vojaških in civilnih oseb, je večerji prisostvoval tudi hedzaski zunanji minister Fuad Hamza.

V Rimu poudarjajo, da Italija zdaj v zvezi s svojo akcijo v Vzhodni Afriki mnogobolj kakor kdajkoli doslej cení dobre odnose s državami ob Rdečem morju, pred vsem pa s Hedzasom, sosedo italijanske kolonije Eritreje. Med drugim je Italija danes najboljše do tega, pripominjajo v diplomatskih krogih, da Hedzas dovoli, da s njegovih tleh zbirajo izbrane arabske čete, za njene kolonijske čete v Somaliji in Eritreji.

potnih listov poverjeni uradniki direktno pomagali.

Končno je treba posebej naglasiti, da so imele tatvine in podtikanja dosijejev predvsem ta namen, da se odgovornost ne pripiše oblasti, ki je izdala potni list, kajti imetnik potnega lista se je vsekakor malo brigal za dosije, ki je ostal v arhivu. In v tej domnevi naj bi njegov potni list, »lažen po stvarni vsebini« sam po sebi dokazoval, da je zlorabo izvršil njegov imetnik. Se bolj nerazumljivo je, da bi vsi teroristi, celo oni, ki niso stanovali na Madjarskem, izvajali vse zlorabe le proti eni oblasti, proti politični prefekturi v Budapešti.

Vrhu vsega pa sta izjavila Artuković in Perić, da svojih potnih listov nista dobila od prefektore v Budapešti, temveč od svojih terorističnih organizacij ter je tudi znano, da je bil polkovnik Perčević eden glavnih dobaviteljev potnih listov za teroriste.

Tako tudi poglavje o potnih listih dokazuje sokrivo madjarskih organov.

Odgovoru jugoslovanske vlade je nato priložena cela vrsta dokumentov, ki potrjujejo njene navedbe.

Svet se sestane danes popoldne

Uradno zasedanje sveta Društva narodov, ki bi se moralo vršiti danes dopoldne, je odgodeno za popoldne.

Ministri Male antante in Balkaskega sporazuma na kosilu pri Lavalu

Laval je priredil včeraj kosilo, ki so se g. udeležili zunanji minister Titulesco, češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš, turški zunanji minister dr. Ruždžir Aras in jugoslovanski stalni delegat pri Društvu narodov Fotić. Razen njih se je udeležil kosila tudi grški poslanik v Parizu Politis.

Kakor se doznava, so se ministri na kosilu razgovarjali o pripravah za podonavsko konferenco, o Hitlerjevem govoru in njegovem odmevu na splošni evropski položaj in o italijansko-abesinskem sporu.

Razpravo o manj. šolah v Albaniji

je svet Društva narodov odgodil na septembarsko zasedanje, ko bo na dnevnem redu še nekaj drugih manjšinskih pritožb.

Italija je že pričela operacije?

London, 24. maja. AA. Dopisnik »Daily Telegraph« poroča iz Addis-Abebe, da je belgijsko vojaško odposlanstvo, ki se mudi v Abesiniji, predložilo abesinski vladí obsežno poročilo z dokaznim materialom in fotografijami, ki dokazujejo, da so italijanska vojaška letala večkrat metala bombe na abesinska tla.

Poročilo pravi med drugim, da so vsega skupaj vrgli 758 bomb, in sicer 757 na Gerlogubi, eno pa na Hado. Oba kraja ležita globoko v notranjosti Abesinije. Razen tega so našli tudi tri neeksplodirane bombe.

Kratke vesti iz tuiine

Berlin, 24. maja. W. Iz Šangaja poročajo o senzacionalni aretaciji nekega jugoslovanskega državljana na parniku »Calcutta«. Gre za nekega Mihaela Abramovića, ki je osumljen, da je ne samo vedel za priprave atentata na pok. kralja Aleksandra, ampak da je pri izvedbi atentata tudi sam sodeloval. Svojim tovarišem je na parniku pripovedoval take podrobnosti o atentatu, da se je tem zelo sumljivo, odkod vse to ve. Zato so ga naznanili policiji, ki ga je aretirala.

Rim, 24. maja. W. V tuk. krogih mislijo, da bo Mussolini v soboto — o priliki razprave o proračunu ministrstva zunanjih zadev imel daljši zunanjepolitični ekspezo, v katerem bo med drugim odgovoril tudi na zadnje Hitlerjeve izjave. Podal bo pa tudi nove izjave o abesinskem vprašanju, ki bodo spričo angleškega pritiska najbrž nekoliko umerjenejšje od prejšnjih, in to tudi zato, ker so v tukajšnjih političnih krogih postali že zelo nervozni radi neugodnega poteka zadeve. Nadaljnje prevažanje orožja skozi Džibuti v Abesinijo je povzročilo tu veliko vznemirjenje. Tukajšnji krogi zelo zamerjajo Parizu radi njegovega dvoreznega obnašanja.

Stockholm, 24. maja. W. Poroka švedske princeze Ingrid z danskim prestolonaslednikom je privabila ogromne množice ljudi iz vseh pokrajin Švedske. Prišli so že tudi zadnji povabljeni, med njimi bivši nemški prestolonaslednik Viljem s princezo Cecilijo in štirimi otroki, grški princ Jurij i. dr.

Rim, 24. maja. W. Italija proslavlja danes 20. obletnico vstopa v vojno. Povsod so prirejene velike svečanosti. V Trstu pa se je zbralo danes okoli 50.000 bivših bojevnikov iz vseh krajev Italije.

Varšava, 24. maja. W. »Gazeta Warszawska«, glasilo nacionalnih demokratov, ki pok. Pilsudskemu ni posvetilo niti ene vrste, je moralo v sredo prenehati izhajati.

Rim, 24. maja. W. Umrl je prof. Gaetano Fichera, direktor zavoda za pobijanje raka.

Poslanica ministra dr. Marušića jugoslovanskemu narodu v borbi proti tuberkulozi

Beograd, 24. maja b. Danes ob 10. je otvoril minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Marušić akademijo beograjske lige proti tuberkulozi in je pri tem naglasil, da je zdravljenje tuberkuloze mogoče samo z zdravljenjem socialnih, ekonomskih in higienskih razmer. Organizem otroka je najbolj izpostavljen infekciji. Zato je potrebna higienska izobrazba najširših slojev, katera stvar spada v delokrog anti-tuberkuloznih dispanzerjev, ki jih mora imeti

vsak srez. V naših zdraviliščih imamo samo 50 postelj za brezplačno zdravljenje tuberkuloze, zato so nam potrebna ljudska zdravilišča. Tuberkuloza je socialna bolezen, njeno pobijanje je važno tudi za narodno obrambo. Zato bo borba proti tuberkulozi prva naloga naše zdravstvene in socialne politike. Državne oblasti morajo sodelovati in dajati iniciativo. Ministrstvo bo z vsi močjo podpiralo vsako protituberkulozno akcijo.

Francoški mornarji v Beogradu

Beograd, 24. maja.

Danes je naša prestolnica sprejela v svojo sredo zastopnike slavne francoske vojske, naše verne zaveznike iz svetovne vojne.

Ni to prvič, da stopajo na beograjska tla odredi francoske mornarice. Točno pred 20 leti je po mrčnih in od sovražnikovih granat razoranah beograjskih ulicah korakal odred francoske mornarice. Bili so to artiljerji francoske sredozemske eskadre, prav tiste, ki je danes pri nas v posetih. Prišli so takrat v dokaz vernega zavezništva in v pomoč hrabrim branilcem Beograda. In ko so čez nekoliko dni po topčiderskih brdih zagrmeli mornarski in protivojniški topovi z istim glasom in z isto pesmijo kot njihovi tovariši na Marni in pred Verdunom, je preko vse naše domovine odjeknil zmagovit krik utehe: To so Francozi.

To bratstvo orožja, čustev in želja je bilo blagoslovljeno na Veterniku, Sokolu in Črni čeki in je ostalo trdno povezano tudi v vseh ostalih dneh žalosti in tudi veselja.

Vsa Jugoslavija je danes ponosna, da je francoska vojska prva od vseh njenih zavez-

nikov usmerila svoj korak na grob blagopojnega našega Viteškega kralja Zedinitelja. Veliki francoski narod si je s svojo hrabrostjo, plemenitostjo in ljubeznijo za naš narod, osvojil vsa naša srca in vse naše spoštovanje, ki ga še prav posebno, podčrtava oplenski poset.

Delegacija francoske vojne mornarice v Beogradu

Beograd, 24. maja b. Danes popoldne ob 15.40 je prispela delegacija francoske vojne mornarice z godbo na čelu z admiralom Mougetom. Sprejemu na kolodvoru so prisostvovali zastopnik francoskega poslanstva, kraljevska vlada, občina in častna četa z godbo. Mnogoštevilno občinstvo je burno pozdravljalo francoske mornarje, ki ostanejo v Beogradu tri dni. Vse mesto je v zastavah. Admiral Mouget se je v teku dneva vpisal v dvorsko knjigo in obiskal ministrskega predsednika ter ministra vojske in mornarice. Komandant mornarice priredi večerjo na vojnem brodu »Cerc«. V soboto se bo francoska delegacija poklonila grobu Viteškega kralja na Oplenu in spomeniku Neznane vojaka na Avali.

Izvoljeni poslanci

Beograd, 23. maja. Glavni volilni odbor je na podlagi doslej pregledanega volilnega materiala izvršil razdelitev mandatov za upravno področje Beograda, Zemuna in Pančeva in za banovine Dravsko, Savsko, Vrbasko, Primorsko, Drinsko in Zetsko.

V skladu z zakonom o volitvah narodnih poslancev je glavni volilni odbor podelil mandate tem-le poslanskim kandidatom:

1. Nosilcu državne liste g. Bogoljuba Jevtića, predsedniku ministrskega sveta in zunanjemu ministru,
2. dr. Vladimírju Mačku, odvetniku iz Zagreba.

Za upravno področje Beograda, Zemuna in Pančeva:

1. dr. Kosti Kumanudiju, predsedniku narodne skupščine iz Beograda,
 2. dr. Svetislavu Popoviću, ministru za gozdove in rudnike iz Zemuna,
 3. Jeremiji Protiću, pomočniku finančnega ministra v p. iz Beograda,
 4. Mihajlu Stojadinoviću, kotlarju iz Beograda,
 5. Borivoju Juriću, trgovcu iz Beograda.
- Vsi ti narodni poslanci za upravno področje Beograda, Zemuna in Pančeva so izvoljeni na državni listi, katere nosilec je Bogoljub Jevtić, predsednik ministrskega sveta in minister zunanjih zadev iz Beograda.

DRAVSKA BANOVINI

1. Srez Maribor levi breg Ivan Jančević, župan v Košakih,
2. srez Maribor levi breg dr. Ivan Jančič, državni tožilec v pokoju iz Maribora,
3. srez Murska Sobota Josip Benko, veleposesnik in industrijec iz Murske Sobote,
4. srez Ptuj Nikolaj Brenčič, gostilničar iz Ptuja,
5. srez Dolenja Lendava dr. Fran Klar, zdravnik iz Dolenje Lendave,
6. srez Maribor desni breg Fran Gornjak, ekonom iz Slovenske Bistrice,
7. srez Slov. Konjice Karel Gajšek, javni notar v Slov. Konjicah,
8. srez Dravograd Karel Dobršek, šolski upravitelj v Prevalju,
9. srez Celje Ivan Prekoršek, upravitelj javne bolnice v Celju,
10. srez Šmarje Rudolf Dobovišek, odvetnik v Celju (na listi dr. Mačka),
11. srez Ljutomer Avgust Lukačič, šef postaje v Mariboru,

Šola viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Mariboru

Maribor, 23. maja.

Z veliko naglico se bliža zamisel zidave mogočnega šolskega poslopja v magdalenskem predmestju in končnemu uresničenju. Zadnja zapreka, pomanjkanje kredita, je bila rešena ugodno in se je takoj pričela s prvimi pripravnimi deli. Pred dnevi se je sestala žirija, v kateri so bili mestni poglavar dr. Lipold, mestni svetnik inž. Jelenc, upokojeni šolski nadzornik Tomažič in ravnatelj deske meščanske šole Humek. Pregledala je predložene načrte za zidavo nove šole v magdalenskem predmestju, ki bo postavljena v počastitev spomina velikega blagopojnega kralja in ki bo tudi nosila njegovo ime. — Načrte za novo stavbo so vposlali inž. arch.

Černigoj (2), inž. arch. Vičić in inž. arch. Šaša Dev.

Po podrobnem proučevanju je komisija podelila prvo nagrado inž. arch. Jaroslavu Černigoju, drugo inž. arch. Vičiću, tretjo pa inž. arch. Šaši Devu. V celoti ni bil osvojen nobeden predlaganih načrtov, pač pa pride v poštev kombinacija načrtov Černigoja in Vičića.

Kombinacija obeh načrtov bo omogočila zgraditev stavbe, ki ne bo samo impozantna, temveč bo odgovarjala vsem najmodernejšim zahtevam sodobnih šolskih stavb. Projektanti so pri izdelavi načrtov imeli nekoliko težkočeno stališče, ker je stavbni prostor sorazmerno majhen, pa tudi to, da bo fasada stav-

be obrnjena proti severu. Inž. arch. Černigoj je oboje rešil na kar najprimernejši in najefektniji način. V njegovem načrtu je dvojna, kar izstopa posebno vidno: dati stavbi res značaj monumentalne spominske stavbe in drugič, lego učnih prostorov namestiti tja, kjer je mnogo svetlobe in sonca in kjer ni ropota.

Fasada nove stavbe bo obrnjena proti severu, ob na novo izkopani cesti, proti jugu pa bo stavba segala v dveh traktih, ki bosta zaključena s telovadnico. V sredo bo z vseh strani zaključeno, primerno tlakovano dvorišče, katerega središče naj bi bil spomenik kralju, vodnjak, drevo ali kaj primernega. Ob odprtini, ki bi ločila oba trakta, si je arhitekt zamislil kovinsko mrežo s kraljevim monogramom in bi to bil izredno lep pogled na tlakovano dvorišče, ki bi bilo namenjeno za slavnostne prilike.

V zahodnem objektu bo nameščena dekliška osnovna šola, v vzhodnem pa deška meščanska šola, obe stavbi bosta dvonadstropni. Kot že omenjeno bodo ustrezali vsi prostori najnovejšim zakonskim predpisom. V drugem nadstropju narodne šole je rezerviran prostor, ki bo služil stalnim šolskim razstavam, šolskemu muzeju. Pri meščanski šoli pa bo še na prav pripravnem mestu velika, moderna delavnica za praktičen pouk deških ročnih

del. — V projektu je predvideno tudi dvojne ločene šolske dvorišče in veliko poletno telovadišče. Zamisel šolskih vrtov pa je projektant moral opustiti, ker je zemljišče predvideno za stavbo pretesno.

Razredi bodo v obeh traktih, ki sta obrnjena proti jugu. Vsak razred bo imel svojo garderobo ter eno ali dve vžidani omari za šolske potrebščine. Za stanovanja šolskih upraviteljev si je projektant zamislil posebne enanadstropne hišice ob vzhodnem in zapadnem koncu stavbišča. Po drugem načrtu inž. Černigoja pa je predvidena ena enonadstropna hiša za dva upravitelja.

Sprejet načrt inž. arch. Černigoja se bo v nekaterih ozirih izpopolnil z načrtom inž. arch. Vičića. Ko bo kombinacija obeh načrtov gotova, bo občina takoj pričela s prvimi terenskimi deli. Zidava stavbe same pa se bo pričela ob priliki letošnjega Marijorskega tedna in bo takrat z velikimi slovesnostmi položen temeljni kamen šoli viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Z zidavo nove šolske stavbe se bo znatno razbremenilo stare šole, ki so sedaj prenatrpane z dijaštvom. Obenem pa bo monumentalna šolska stavba v okras mestu in v najlepšo počastitev velikega pokojnika, ki mu je bila skrb za mladino vedno pri srcu.

Beograjsko pismo

Beograd, 21. maja.

Ze več kot štirinajst dni je minulo od dneva volitev in z brzimi koraki se bliža tretji junij, dan, ko se bodo vrata jugoslovanskega parlamenta odprla novim poslancem, katerim je narod poveril 5. maja svoje zaupanje, da ga zastopajo v vseh vprašanjih naše notranje in zunanje politike.

Glavni volilni odbor, v katerem sede najodličnejši uradniki države, je pregledal z največjo pazljivostjo ogromni volilni material, ki so ga prinesli par dni po volitvah zastopniki sreskih sodišč iz vse države. Številke, koliko je dobila katera državna lista, se sedaj razporejajo po posameznih volilnih okrožjih. Še v teku tega tedna bo glavni volilni odbor dokončal svoje delo. Ugotovil bo, koliko mandatov pripada listi predsednika vlade Bogoljuba Jevtića in koliko listi opozicije dr. Vladka Mačka. In jih potem razdeli po posameznih okrajih. Še ta teden bodo zvedeli vsi kandidati, če so izvoljeni za poslance ali ne. Čim bo glavni volilni odbor izvedel razdelitev mandatov in določil imena izvoljenih poslancev, bo izročil celoten material državnemu odboru za Narodno skupščino, sam pa bo poslal poslancem polnomočja, s katerimi se bodo izkazali ob svojem vstopu v prostore narodne skupščine.

Istčasno, ko bo izdal glavni volilni odbor polnomočja izvoljenim poslancem, bo poslal kratko poročilo o celotnem izidu volitev tudi v »Službene novine«, v katerih bo objavljeno, koliko je bilo vpisanih v volilne imenike volilcev, koliko se jih je udeležilo volitev, koliko je

dobila glasov posamezna državna lista in imena onih, ki so izvoljeni in proglašeni za narodne poslance.

Prvi seji nove Narodne skupščine bo predsedoval po letih najstarejši poslanec, ki bo vodil skupščinsko delo do izvolitve novega kupščinskega predsedstva. Prvo delo narodnih poslancev bo konstituiranje predsedstva ter izpolnitev parlamentarnih odborov, med katerim bo v začetku najvažnejši verifikacijski, ki bo pretresal vse morebitne pritožbe proti izvolitvi enega ali drugega poslanca. Nato bo izdal verifikacijski odbor poslancem od predsedstva narodne skupščine potrjene legitimacije.

Prve seje novo izvoljenega parlamenta pa bodo le bolj formalno delo, ki ga mora izvršiti vsak parlament v začetku svojega zasedanja. Takoj za temi formalnostmi pa se prične v parlamentu delo: proučevanje novih zakonskih načrtov, ki jih predloži skupščini bodisi kraljevska vlada ali določena skupina narodnih poslancev, sprejemanje raznih mednarodnih konvencij, peticije in interpelacije ministrom in predsedstvu Narodne skupščine.

Predvsem pa bo za naše novoizvoljeno narodno zastopstvo takoj v začetku zasedanja važno delo, da sprejme nov državni proračun. Kakor je znano, je sledil ukaz o razpustu stare narodne skupščine in razpisu parlamentarnih volitev ukaz, da se uvedejo namesto novega proračuna, ki ga stara skupščina ni mogla sprejeti radi razpusta, dvanajstine za mesec apríl, maj, junij in julij. S prvim avgustom bi se na ta način končale dvanajstine, ki so v bistvu samo podaljšanje starega proračuna. Od tega časa naprej mora stopiti v veljavo že novi proračun. Zato bo čakala novi parlament velika naloga, da prouči in sprejme proračun, ki ga bo vlada pravočasno predložila finančnemu odboru Narodne skupščine, ta pa parlamentu.

Novi poslanci se bodo sestali tudi zdaj v poslopju, ki je bilo pred štirimi leti adaptirano za seje skupščine. Kraljevska vlada je sicer razpisala nova dela za dograditev monumentalne palače jugoslovanskega parlamenta na Aleksandrovi ulici in so se dela že začela, vendar poslopje predvidoma še letos ne bo moglo služiti svoji svrhi. Kakor se predvideva, bo poslopje novega parlamenta popolnoma dograjeno proti koncu leta 1936.

Dobrih deset dni nas torej še loči od dneva, ko nastopijo izvršni narodni zastopniki svojo težko odgovorno dolžnost. Ta čas bo postala živahna ulica kralja Milana znova središče vsega zanimanja, poslopje parlamenta pa središče vsega našega državnega političnega življenja, kmor se bodo upirale oči našega naroda v trdnem pričakovanju, da bo novi parlament bolje opravljal svojo veliko nalogo, ko stari.

Pomnite

1. - 11. junij

XV. Velesajem v Ljubljani

Pregled domače produkcije Posebne razstave:

Casilska razstava
Modna revija —
gospodinjstvo
Salon avtomobilov
Pohištvo
Male živali

Polovična voznina na železnici,
parobrodih in avijonih
Razstavišče obsega 40.000 m²

Svečan prenos kosti ruskih častnikov in vojakov, padlih v svetovni vojni

Beograd, 24. maja b. Danes ob 10. dopoldne je prispel na beograjsko železniško postajo vagon s posmrtnimi ostanke padlih borcev dveh ruskih brigad, ki so med prvimi dne 18. novembra 1916 vkorakali v osvobodjeni Bitolj. Na vsej poti od Bitolje do Beograda je narod Rusom, padlim za Jugoslavijo, izkazal največje spoštovanje. V Beogradu se je izvršil prenos z železniške postaje na pokopališče v rusko kapelo v spredu, katerega so se udeležili zastopniki vojaških in civilnih oblasti, nacionalna društva in vsa ruska kolonija.

Knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič bo slavil svojo 85 letnico doma v Gornjem gradu

Ljubljana, 24. maja.

Zaradi svoje splošno znane skromnosti in nabrže tudi zaradi visoke starosti je knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič odločil, da preživi 85letnico svojega rojstva na svojem domu v

Gornjem gradu. Zato odpade tudi ves program za ljubljanski sprejem vladike, kakor tudi obisk na Brezju. Ostala proslava, kakor smo jo objavili 22. t. m. pa ostane neokrnjena.

Drobiž

V zapadnih pokrajinah USA se ogromne poplave. V Oklahomi in Texasu so veličanske površine najplodovitejše zemlje pod vodo. 4000 kmetovalcev je brez strehe.

Dve vodni letali angleškega letalskega brodograjskega podjetja sta v torkel strmoglavili blizu angleške vzhodne obale na morje. Prva nesreča se je pripetila pri Poonu ob izlivu Humberja. Posadko so rešili po zaslugi nagleg pomoči ena izmed ladij, ki so sodelovale pri manevrih. Podrobnosti o nesreči drugega letala, še niso znane.

Današnji »Petit Parisien« piše o pripravi za podonavsko konferenco v Rimu in pravi, da so te priprave zelo obširne in da se zato ne more zanesljivo reči, ali se bo rimska konferenca mogla sstatati že letos ali ne.

Francoški parlamentarni trogi trdijo, da bo vlada zahtevala izredna pooblastila ne samo zaradi proračunskega položaja, temveč tudi zaradi izvedbe več upravnih, morja pa tudi političnih reform.

Družinska tragedija pred sodiščem

Maribor, 24. majnika.

Letos v marcu, se je na Pobrežju pri Mariboru odigrala družinska tragedija, ki je v vsej javnosti zapustila najgloblji vtis. Motiv te žalostne je stara pesem o dveh zakoncih in o tretjem, ki poseže nepoklican vmes in razruši zakonsko srečo. Akterji pobožne tragedije so bili Konrad Gselman, mizarski mojster, njegova žena Angela in mizarski pomočnik Anton Straus. Zrtev neznosnih razmer, ki so nastajale iz medsebojnih konfliktov je postal Konrad Gselman, ki ga je Anton Straus s kolom pobil do smrti.

Danes jutraj se je pričelo obravnavanje tragedije pred mariborskim malim kazenskim senatom, ki mu predseduje sodnik dr. Tombak. — Pred sodiščem se zagovarjata 26-letni mizarski pomočnik Anton Straus in 32-letna Angela Gselmanova, vdova po mizarskem mojstru Konradu Gselmanu. Obtožnica jima v glavnem očita naslednje: Antonu Strausu, da je v noči 18. marca t. l. s kolom do smrti pobil mizarskega mojstra Konrada Gselmana, Angeli Gselmanovi pa, da je sokriva dejanja, da je sporazumno z ubijalcem izvalila moža na dvorišče, kjer se je odigralo žalostno poglavje te tragedije.

Ozadje žalostne

Angela, ki je rojena Springer, se je leta 1922 spoznala s sedaj pokojnim mizarskim mojstrom Konradom Gselmanom in se kmalu nato z njim tudi poročila. Zakon je bil spočetka srečen in je bil blagoslovljen s tremi otroki. Konec pa je bil kratkotrajne sreče, ko se je Angela nekako pred sedmimi leti spoznala z obdolženim mizarskim pomočnikom Antonom Strausom. Med njima se je razvilo intimno ljubavno razmerje, ki pa ni ostalo brez posledic. Leta 1930 je Gselmanova rodila fantka, kateremu je bil oče Anton Straus.

Konrad Gselman, ki je bil znan kot miren in priden človek, ter skrben družinski oče, je vedel za to ljubavno razmerje, pa je zaradi velike ljubezni do Angele in otrok vse mirno prenašal.

Mera je bila polna

ko se je Angela v avgustu lanskega leta odselila od njega v Kekečovo gostilno na Meljskem hribu, samo da bi se lahko nemoteno shajala s Strausom. Takrat je Gselman vložil pri sreskem sodišču v Mariboru tožbo proti obema zaradi kršitve zakona in rodbe. Sodisce je res kmalu nato obsodilo Angelo in Strausa na 20 dni zapora pogojno za 2 leti. Gselman pa je nato vložil zoper Strausa prijavo zaradi sušmarstva v mizarski stroki. Ko se je kmalu zatem preselila Angela zopet k svojemu možu na Pobrežje, se je v Strausu pričelo buditi sovraštvo do Konrada Gselmana.

»Razbil mu bom črepinjo...«

To je pokazal tudi drugim. V neki pobožni gostilni je izjavljaval, da bo Gselmanu razbil črepinjo. Kljub vsemu pa sta se z Angelo še vedno shajala. Na Svečnico letošnjega leta sta popivala po mariborskih gostilnah in ko sta se pozno zvečer vračala domov, jima je prišel naproti Gselman. Pokojnik je mirno pozval ženo na odgovor, odgovoril pa mu je Straus z dvema klobutama, da se je Gselman zvalil po tleh. Takih incidentov med Gselmanom in Strausom je bilo še več, vsi so samo večali med njima srd in sovraštvo.

Usodna noč

17. marca sta se Angela in Straus zopet skrivoma sestala v Holzovi gostilni na Pobrežju. Popivala sta pozno v noč, nato pa skupaj odšla vsak na svoj dom. Njuni stanovanji sta blizu, oddaljeni le nekaj sto korakov. Straus se je nato vrnil v gostilno Jožeta Janeza, za njim pa je kmalu prišel tudi Gselman. Med njima se je razvil krajši prepri. Ko je Gselman odhajal, je prosil gostilničarja naj ga spremi, ker se boji, da bi ga Straus napadel. Gostilničar mu je ugodil in ga spremil do doma. Kmalu za njima je odšel še Straus proti svojemu domu in se ustavil ob plotu Gselmanove hiše.

Medtem sta se doma sprla Gselman in njegova žena Angela. Povod temu prepri je bil seveda sestanek med Strausom in Angelo. Gselmanova žena je pričela kričati in nato skozi okno skočila na dvorišče in grozila Gselmanu, da bo šla po orožnike. V tem trenutku je prihitel na dvorišče Straus s kolom v roki in z vso močjo udaril Gselmana po glavi, da se je ta brez odpora zgrudil. Nato ga je na tleh ležečega obdelaval s kolom in pestmi, dokler ni utihnilo tudi stokanje. Na pomoč prihiteli ljudje so Gselmana odnesli v hišo, kjer pa je kmalu nato umrl.

Zdravniška komisija je ugotovila, da so silni udarci s kolom in pestjo povzročili pri Gselmanu številne podpludbe na glavi, nadalje pretres možganov in krvavenje. Gselman je imel na glavi tudi večjo rano.

Ker je sam zaradi uboja padel tudi na Angelo, so aretirali še njo in jo spravili pod obtožbo.

Prva zaslišanja

Pri prvih zaslišanjih je Straus priznal, da je potolkel Gselmana. Poudaril pa je, da ni imel namena usmrtiti ga. Dogodek sam pa opisuje

tako: Ko je bil blizu svojega stanovanja, je zaslišal klice Angele na pomoč. Stekel je proti Gselmanovemu stanovanju, spotoma pa je pobral za vsak primer debelejši kol. Mirno je prišel na dvorišče, kjer ga je Gselman nahrušil: »Kaj pa ti smravec iščeš tukaj?« in ga baje sunil z nekim predmetom. To je Strausa tako razburilo, da je s kolom zamahnil proti njemu.

Angela Gselmanova zanika vsako krivdo že pri prvem zaslišanju. Izpovedala je, da jo je mož čisto pretepal. Usodne noči jo je prišel zopet zmerjati in poditi iz hiše. Ko je hotela oditi, jo je zgrabil in jo vrgel na posteljo, kjer jo je pretepal in praskal, dokler mu ni končno ušla v srajci skozi okno. Angela je šč izpovedala, da ji je Gselman grozil, da jo bo ubil in da je baje že vzel v roke nož.

Do sedaj zaslišane priče so naslikale Angelo Gselmanovo kot malovredno žensko, ki je raje postopala s Strausom, kot da bi gospodinjila možu in skrbela za otroke.

Potek kazenske razprave proti Angeli Gselman in Antonu Strausu zaradi uboja

Za kazensko razpravo je vladalo ogromno zanimanje in je bila obširna razpravna dvorana zasedena do zadnjega kotička, med poslušalstvom so prevladovala ženska. Točno ob napovedanem času so pripeljali v sodno dvorano oba obtožena Angela Gselmanovo in Antona Strausa. Obema se je poznalo, da preteklo noč nista dosti spala in sta bila oba videti potrti. Kmalu nato je vstopil senat, ki so ga tvorili predsednik dr. Tombak, dr. Kotnik in dr. Kolšek. Uvodoma se je prečitala obtožnica, ki navaja v glavnem že zgoraj navedena dejstva. Takoj nato je sledilo zasliševanje obeh obtožencev in številnih prič.

Prvi je odgovarjal obtoženec Anton Straus, ki je s skoraj naučenim glasom odgovarjal na predsednikova vprašanja. Ponovno je izjavil, da ni imel namena usmrtiti Gselmana in še manj da bi se bil o tem dogovoril z njegovo ženo Angelo Gselmanovo. Ko ga je predsednik vprašal, zakaj je imel ljubavno razmerje z obtoženko, ko je vendar poročena, je odgovoril: »Ker se mi je smilila, vedno se mi je pritoževala, kako je nesrečna s Gselmanom in da jo je mož čestokrat pretepal. Nato je podrobno opisal dogodke usodne noči. Ko se je vračal tisti večer od gostilne Jože Janez na Pobrežju domov, je slišal, da se Gselmanova prepirata. Ko je nato še slišal klic svojih otrok, ki so bili pri Gselmanovih, je pristopil na dvorišče in tam slišal, da Gselman pretepa svojo ženo. Sledil je zanimiv dialog:

Preds.: »Ali ste videli obsojenko, da je skočila skozi okno?«

Obt.: »Ne.«

Preds.: »Ali je imel Gselman kaj v rokah?«

Obt.: »Nekaj je imel.«

Preds.: »Prej ste trdili, da nož.«

Obt. na to ni odgovoril.

Preds.: »Kje pa ste dobili poleno, s katerim ste tolkli Gselmana?«

Obt.: »Pobral sem ga na dvorišču pri Gselmanovih.«

Preds.: »Zakaj ste ga pa udarili baš po glavi?«

Obt.: »Mislim sem ga po rokah, pa je priletelo na glavo.«

Preds.: »Kolikokrat ste ga udarili?«

Obt.: »S kolom sem ga samo enkrat, potem sem ga pa v razburjenosti še dvakrat s pestjo.«

Kot druga je odgovarjala soobtoženka Angela Gselmanova. Predsednik jo je vprašal: »Kako ste se mogli tako spozabiti, da ste kot poročena žena imeli razmerje z obtožencem?«

Obt.: »Ker me je mož zanemarjal, bil je pijanec in ko se je napil, me je zmerjal in pretepal.«

Preds.: »Menda ni bilo tako hudo.«

Obt.: »Svojega gorja nisem nikoli obežala na veliki zvon.« Nato je obtoženka podrobno opisala kako je bilo usodne noči. Mož je prišel pijan domov in jo je začel zmerjati ter ji grozil. Ona je zbudila fantka, ki ga je imela popreje in ga je hotela odpraviti iz hiše, ker se je bala besnečega moža. Mož pa ji tega ni pustil ter je nato pobežnila skozi okno v sami srajci. Po kratkem prerekanju je prišel obtoženi Straus in pričela sta se z možem na dvorišču ruvati. Ona ju je mirila, potem pa je Straus udaril s polenom moža po glavi. Gselmanova opisuje pokojnega moža kot pijanca in nasilneža, pred katerim je morala že večkrat bežati. Za otroke ji ni dajal nikoli denarja.

Zasliševanje prič

Popolnoma nasprotno so izpovedale za tem zaslišane mnogoštevilne priče. Obtoženčeva svakinja Kristina Springerjeva je

povedala, da je obtoženka Angela malovredna ženska, pokojnik Gselman pa da je bil vzor družinskega očeta. Tej izpovedi so navzoči poslušalci aplavdirali in je moral predsednik senata zagroziti, da bo dal dvorano izprazniti, če se to še enkrat ponovi. Vse naslednje priče so precej obtežljivo izpovedale za obtoženca, kakor tudi za obtoženko. Zanimivo je, da so tudi najožji sorodniki naslikali Gselmanovo kot malovredno žensko, pokojnega Gselmana pa kot vzornega moža.

Po dokaznem postopanju je sledil govor drž. tožilca dr. Deva in govora zagovornikov dr. Vauhnik in dr. Vebleta. Med govorom dr. Vauhnik je začela Gselmanova tiho jokati, Straus pa je postajal vedno nemirnejši.

Delo sadjarskega in vrtnarskega društva

V nedeljo bo imelo to za naše sadjarstvo najbolj zaslužno društvo v Celju svojo redno letno skupščino. Rekli smo, da je to društvo za razvoj našega sadjarstva najbolj zaslužno, vendar nam bo pa javnost dovolila tudi izjavo, da je to društvo prav za prav edino, ki je našemu sadjarstvu pripomoglo do takega napredka in uspeha. Sicer se tudi Kmetijska družba in seveda tudi oblasti zanimajo za napredek sadjarstva in vrtnarstva, vendar so pa vsi sadjarski in vrtnarski strokovnjaki organizirani v Sadjarskem in vrtnarskem društvu, ki ga z vso pravico lahko imenujemo za sadjarsko in vrtnarsko centralo Slovenije, po svojih vplivih pa tudi za tako centralo vse države. Iz SVD izhajajo pobude, ki jih skušajo posnemati druge banovine.

SVD so ustanovili učitelji, ki so bili v Sloveniji že od nekdaj najbolj navdušeni in najboljši sadjarski strokovnjaki. Oni so že ob ustanovitvi Kmetijske družbe najbolj pomagali duhovščini in veleposestnikom pri napredku našega kmetijstva, predvsem so se pa tedaj posvetili sadjarstvu. V šolskih drevesnicah si je naš kmet v že pozabljenih časih naučil sadjarstva, ki se je po nekaterih okrajih kmalu razširilo in postalo močan vir dohodkov v težkih časih.

SVD je krona učiteljskega delovanja na gospodarstvem polju. To ponosno konstatirajo pa beležimo z grenkim občutkom, saj se je mlado učiteljstvo jelo obračati od kmetijskega dela, ker ni vzgojeno za to panogo. Dobili smo sicer V. letnik učiteljskih šol, ki naj bi bil posvečen gospodarstvu, vendar smo pa namestu gospodarstvenega letnika dobili le nekako filozofsko fakulteto. Glavno delo SVD naj bo posvečeno stremljenju, da se predpisi glede učnega načrta V. letnika učiteljskih šol revidirajo in se ta letnik da tisti stroki, ki je bil zanj tudi ustanovljen, namreč za gospodarstvo in gospodinjstvo. Vsakemu absolutu kmetijske šole je odprta pot na pedagoško visoko šolo in imajo absolventi te šole tudi prednost pred ostalim učiteljstvom. Zato si bo vsak mlad učitelj sam premislil, če hoče svoje znanje izpopolniti na pedagoški šoli. Drugače je pa z kmetijskimi nauki, ki jih mlado učiteljstvo mora iskati na raznih tečajih edino v korist našega kmeta, ne pa iz sebičnih razlogov. Učiteljstvo se mora spet usmeriti med ljudstvo in na gospodarsko polje!

Brez učiteljstva ter dobro negovanih šolskih drevesnic in vrtoč je vsak drug sadjarski in vrtnarski pouk prav za prav iluzoren. Zato naj SVD takoj na drugem mestu zahteva več poklicnih strokovnjakov. Država naj nam da dovolj sadjarskih strokovnjakov pri sreskih načelnstvih in dosti potovalnih učiteljev, predvsem pa mora po tolikih letih in neprestanem zavzemanju dodeliti SVD strokovnega tajnika. To naj se zgodi s tako visoko redno podporo, da bo SVD lahko samo izbralo in plačalo strokovnega tajnika.

Strokovnega tajnika zahtevajo redne letne skupščine SVD leto za leto brez uspeha. In s tem, ko strokovnega tajnika leto za leto zahtevajo redne letne skupščine SVD, je rečeno, da je ta zahteva neodoljiv postulat vseh slovenskih poklicnih strokovnjakov, vseh slovenskih prvorobiteljev sadjarstva in vseh slovenskih najinformativnejših kmetov. Organizacija vseh teh sadjarskih in vrtnarskih strokovnjakov ter ljubiteljev je tista čudodelna sila, ki z uspehom rešuje naše kmetijstvo popolnega propada. Ne pozabite na ogromne milijone, ki so presegli že milijardne vsote, da jih je ta požrtvovalna armada pričarala čez mejo v državo v najobupnejših časih svetovne gospodarske krize. Kakšno bi bilo ravnanje državnih financ brez teh milijonov? Najtrdnjše opora tega ravnovesja, naše SVD pa vendar zasluži nekaj tisočakov na leto za strokovnega tajnika!

Prečitajte osnutek novega zakona za vinarstvo in sadjarstvo! Od točke do točke bo ste spoznavali, da so vse te točke predlagali v SVD organizirani sadjarski strokovnjaki! Obenem s sadjarstvom se je v SVD razvilo tudi naše impozantno drevesničarstvo, ki slovi daleč čez mejo države. Drevesničarji imajo v SVD poseben in vedno agilen ter ambiciozen in iniciativen odsek, ki bo zboroval že v soboto pred glavno skupščino.

Vsak dan za našo banovino postaja važnejše tudi vrtnarstvo, ki mora napredovati do

Sodba

Po kratkem odmoru je predsednik dr. Tombak razglasil naslednjo obsodbo:

Anton Straus se obsoja zaradi uboja Konrada Gselmana na 7 let robije in na 4 leta izgube državljskih pravic, Angela Gselman pa se zaradi pomanjkanja dokazov oprošča razen kazenske sokrivde.

Predsednik se je po razsodbi obrnil k oproščenim Angeli Gselmanovi in ji dejal: Razsodišče vas je sicer oprostilo, ker ni dokazana vaša krivda, kjub temu pa ste vi moralna krivka in imate na vesti dve uničeni življenji Strausovo in Gselmanovo. Ljudski glas vam bo sam sodil.

Obtoženec je vidno prebledel, ko so mu natakili okove in ga odpeljali v zapore. Njegov zagovornik je vložil priziv zaradi previsoko odmerjene kazni.

izvoza pred vsem v tujskoprometne primorske kraje. Zelenjave in cvetja uvažamo toliko, da mora biti vsakega narodnega gospodarja strah pred temi številkami. Dalmacija trpi glad, mi pa dajemo inozemstvu milijone za luksuzno cvetje, ki bi lahko obogatilo naše obupane Dalmatince in sploh primorsko prebivalstvo. V naših krajih pa hira kmet, ki bi lahko dobro zaslužil pri izvozu zelenjave v za te kulture prevročne južne kraje. SVD je tudi že pred organizacijo posebnega vrtnarskega odseka, ki mu bo prva naloga izdejstvovanje najnujnejše potrebne vrtnarske šole.

Tudi SVD se je poznala gospodarska kriza, ko je pričelo število članov padati skoraj rapidno. Sedaj število članstva spet raste, vendar pa še ni doseglo nekdanje višine. Društvo ima sedaj sicer 223 podružnic s 7500 člani, vendar pa število podružnic in članstva ne raste morda zaradi izboljšanja gmočnih razmer kmeta, temveč zato, ker raste požrtvovalnost članstva in izobrazba našega kmeta. Ta večja izobrazba je pa spet v prvi vrsti za sluga SVD, torej zlasti našega starejšega učiteljstva.

Kjer je v naši banovini največ podružnic SVD, tam je tudi največ sadjarstva in tam so tudi najnosnejše razmere ter najboljši davkoplačevalci. Na prvem mestu je srez ljubljanske okolice z Ljubljano samo in 27. podružnicami SVD. Iz stare podružnice Ljubljana I. se je tudi razvilo vse SVD, kakor vse naše Sokolstvo iz ljubljanskega Sokola. Srez Celje ima 21 podružnic, saj vsi vemo, da ima Savinjska dolina polno lepega sadja. Srez Kranj z izpostavo v Škofji Loki ima 19 podružnic in spada ta del Gorenjske med najtrdnjše naše kraje. Krški srez ima 17 podružnic in tako se vrste dalje slovenjegraški, ptujski, litijski in oba mariborska srez, torej sami sadjarski okoliši s primeroma trdnimi kmeti, na drugi strani ima pa črnomaljski srez le dve podružnici, samo toliko tudi srez Dol. Lendava, a drugi prekmurski srez Murska Sobota ima celo samo eno podružnico. Vsakdo se bo čudil, kako je mogoče, da ima tudi konjiški srez edino podružnico v Konjicah. Še huje je pa v Beli krajini, ker metliški srez sploh še nima nobene podružnice SVD. Ta srez je v vsej naši banovini najbolj zaostal in je tudi najbolj reven! Pa tudi Bela krajina se je pričela gibati, saj smo čitali o dolgi vrsti tečajev, ki so jih prirejali strokovnjaki SVD. Poglejmo razliko med ljubljansko ali celjsko okolico ali Gorenjsko in pa med Belo krajino, pa nam bo takoj vse jasno, kaj je za našo banovino in za našega kmeta storilo SVD!

SVD kliče na delo z možatim pozivom: Ne v resignaciji, temveč v krepki organizaciji, neumorni delavnosti in vztrajnosti je naša bodočnost. Kdor vztraja — zmaga!

Vič pri Ljubliani

Svečanosti na Viču. Na slavnostnem prosloru, kjer bo stal spomenik z lipo v spomin na pokojnega Viškega kralja Zedinitelja, delajo s polno paro. Spomenik je skoraj gotov, ravno tako se ureja okolica okrog spomenika. Pasanti občudujejo lepi spomenik, ki je zanj napravljen načrte stavbenik g. Ivan Marinčič. Kakor smo že poročali bo v nedeljo na Viču pravi narodni praznik. Vse se pripravlja, da bo ta pietetna svečanost čim lepša in dostojnejša počastitev spomina našega nepozabnega kralja Mučenika. V nedeljo 26. t. m. bo ob 15. zbor vseh društev in organizacij pred Sokolskim domom, odkoder krene sprevod na slavnostni prostor. Ob pol 16. bo po sprejemu gostov in zastopnikov takoj svečano odkritje spomenika in ostale svečanosti. Zvečer ob 20. bo v Sokolskem domu velika svečana akademija s sodelovanjem Sokola III, Sokola Vič, Ljudskega odra, učencev narodne in meščanske šole ter solistov. V spomin na to izredno slavlje je odbor izdal lepe spominke znake, ki se bodo prodajali na dan slavnosti pri odkritju in pri večerni akademiji. Vse posebnike vljudno prosimo, da si nabavijo spominški znak in tako tudi materialno podprejo pietetno akcijo. Vsi narodnjaki v nedeljo na Vič!

Čitajte in razširjajte

»Glas naroda«!

Sport

Lahkoatletski reprezentativni dvboj Beograd : Ljubljana

Pod pokroviteljstvom predsednika mestne občine Ljubljana, g. dr. Vladimira Ravniharja.

Ena največjih in najvažnejših lahkoatletskih prireditev v naši državi bo letos brez dvoma lahkoatletski dvboj med reprezentancami Beograda in Ljubljane v nedeljo 26. t. m. ob 16. uri na igrišču ASK Primorja. Danes predstavljajo atleti Beograda, sestavljeni iz klubov: BSK, Jugoslavije, Ruskega in Pančevskega SK, zelo močnega nasprotnika in razpolagajo z odličnimi tekači, dobrimi skakači in krepkimi metalci. Postava Beograda se glasi:

100 m: Bauer (P.), Stefanović (J.);
met kroglice: Kleut, Bojović (oba J.);
400 m: Banšćag (P.), Stefanović (J.);
skok v daljavo z zal.: Novaković, Mioković, rez. Banković (vsi BSK);
disk: Kleut, Bojović (oba J.);
5000 m: Čeke (P.), Markov (R.);
skok v višino z zal.: Telesko (P.), Suhanov (R.);
800 m: Nikhazi (P.), Butea (P.);
kopje: Nikolić, Kleut (oba J.);
troskok: Mioković (BSK), Mor (J.);
1500 m: Deči, Butea (oba P.), rez. Markov (R.);
4x100 m: Novaković (BSK), Stefanović (J.), Banšćag ali Nikhazi in Bauer (vsi P.).

Reprezentanca Ljubljane bodo tvorili atleti SK Ilirije in ASK Primorja in sicer:

100 m: Kovačić Alfonz, Cerar Drago, (rez. Šušteršič Milan), (vsi P.);
krogla: Stepišnik, Jeglič, (rez. Sodnik), (vsi I.);
400 m: Gaberšek Hanzi, Czurda Hugon, (rez. Skušek Marjan), (vsi P.);
skok v dalj. z zaletom: Putinja (P.), Stepišnik (I), rez. Martini Fric, Boleslav, Malnarić Milan, (vsi P.);
disk: Serše Lado (P.), Stepišnik, rez. Jeglič (oba I.);
5000 m: Bručan (I.), Srakar Ivan (P.), rez. Krevs (P.);
skok v višino z zal.: Slanina Edo (P.), rez. Martini Fric, Zgur M. (oba P.), Stegu (I.);
800 m: Gaberšek Hanzi, Czurda Hugon (oba P.), rez. Srakar Franc (P.);
kopje: Brinet, Dečman (oba I.), rez. Putinja Herman (P.);
troskok: Perpar Gabrijel, Korče Danijel (oba P.), rez. Slapar Boleslav (P.);
1500 m: Krevs I., Goršek Emil, rez. Srakar Franc, (vsi P.);
4x100 m: Urbančič Adolf, Kovačić Alfonz, Cerar Drago, Šušteršič Milan, rezerve Žgur Mirko (vsi P.), Sodnik (I.).

Prihod lahkoatletске reprezentance Beograda. Drevo ob 20.20 prispe v Ljubljano lahkoatletska reprezentanca Beograda, ki nastopi v nedeljo v revanšnem dvoboju proti reprezentanci Ljubljane. Pozivamo vse ljubljanske sportnike, zlasti vse lahkoatlete ljubljanskih klubov in njih sekcij, da se polnoštevilno udeležijo sprejema bratske lahkoatletске reprezentance naše prestolnice. Odbor za izvedbo lahkoatletskih dvomatchev Ljubljana.

Primorje v Beogradu

Danes in v nedeljo stoji naš liga pred dvema težkima nalogama. Danes igra prvenstvo tekmo z Jugoslavijo, v nedeljo pa nastopi proti BSK-u. Upajmo, da bo zastopalo Primorje tudi v prestolnici častno slovenski nogomet. Na zmago skoraj ni računati, prav lahko se pa zgodi, da se naš ligaš vrne domov brez točke. Našim fantom želimo v Beogradu čim več uspeha!

Drobne sportne vesti

Najhitrejša štafeta sveta je moštvo Jowa-univerze (USA), ki je te dni postavila dva nova svetovna rekorda (4x100 yardov v 40.5 sek. in 4x220 yardov v 1:25.2 sek.). Sestavljajo jo: Dooley, Briggs, Jesse Owens in Nelson.

Dobro bilanco v mednarodnih nogometnih tekmah ima Nemčija, ki je v 19 tekmah doživela samo dva poraza in to lani ob priliki svetovnega prvenstva v Rimu od Češkoslovaške (1:3) in prejšnjo nedeljo od Španije v Kölnu (1:2).

V finalu za teniško prvenstvo severnoameriške zone v Mexiko City je zmagala nad Meksiko USA s 4:1. Sedaj bo igrala USA z Brazilijo, zmagovalcem v južnoameriški zoni.

Trije sodniki odklonjeni. Nemčija je predlagala za tekmo s Češkoslovaško, ki bo to

nedeljo v Drezdenu za sodnike: Francoza Leclerqa, Belgijca Baertsa in Švicarja Wittwerja. Vse tri pa so Češkoslovaki odklonili. Končno so se odločili za Belgijca Langua.

Suzana Lenglen se bo letos udeležila Wimbledonškega teniškega turnirja kot poročevalka nekega velikega angleškega dnevnika. Helen Wills-Wood pa, ki je lani poročala za »Daily Mail«-a, bo letos, kot smo na tem mestu že poročali, nastopila z lo-parjem.

Betis Sevilla je postal letos španski nogometni prvak, eno točko za njim je FC Madrid (klub Zamore), temu pa sledijo Oviedo, Bilbao in FC Barcelona.

Danski nogometni prvak je postal zopet Boldklubben 93.

Jesse Owens, ta sijajni all round atlet, je tudi izvrsten tekač preko zaprek, na 220 yardov je zmagal v Evanstonu v času 22.9 sekund. Na isti prireditvi je dosegel v teku na 100 yardov čas 9.4 sek., s čimer je izenačil svetovni rekord.

Rene Lacoste, svetovnoznani francoski teniški šampion, zopet trenira in upa, da bo kmalu dosegel svojo staro formo.

Sokolstvo

Iz češkoslovaškega Sokolstva

Glavna skupščina ČOS. V navzočnosti zastopnikov vseh sokolskih žup ČOS je bila v dnevi 11. in 12. t. m. glavna skupščina — izbor ČOS. Skupščino je vodil starosta br. dr. Stanislav Bukovsky. Po poročilih tajnika, načelnika, prosvetarja itd. je bilo soglasno sklenjeno, da se ČOS udeleži v letošnjem letu zleta belgijskih gimnazij v Bruslju in VIII. zleta bolgarskih Junakov v Sofiji. Za leto 1936. pa pripravlja ČOS II. zlet na Slovaško, ter udeležbo na berlinski olimpijadi, kjer namerava češkoslovaško Sokolstvo prirediti na stadionu tudi javen nastop s sodelovanjem jugoslovanskega Sokolstva. Pri volitvah nove uprave je bil ponovno izvoljen za starosta br. dr. Bukovsky, za podstaroste br. Truhlar, dr. Slavik in dr. Fleischmann, za načelnika br. dr. Miroslav Klinger, za načelnico sestra M. Provaznikova, za prosvetarja br. Antonin Krejčí ter 27 članov predsedništva.

X. vsesokolski zlet v Pragi leta 1938. Glavna skupščina ČOS je z velikim navdušenjem sprejela predlog, da bo X. vsesokolski zlet v Pragi l. 1938., v spomin na 20-letnico narodnega osvobodjenja. Dasi nas loči od zleta še tri leta, so pričeli bratje Čehoslovaki že s pripravi. Kakor izveemo iz njihovih sokolskih listov, bo telovadišče pripravljeno za hkratni nastop 24.000 telovadcev.

Sokolski zlet v Ružomberku na Slovaškem. Sokolska župa Podtatranska je sklenila, da priredi v juniju zlet v Ružomberku, v mestu, kjer prebiva pater Hlinka, ki je baš v zadnjem času

prišel z ofenzivo proti češkoslovaškemu Sokolstvu. Ta Hlinkova akcija ni prav nič škodovala, nasprotno, župa je imela koncem l. 1934. 241 članov več, v zadnjem mesecu pa jih je na novo pristopilo na 300.

Dolnjeavstrijska sokolska župa na Dunaju se marljivo pripravlja za pokrajinski zlet ČOS v Taboru. Dosedaj se je prijavilo za zlet nad 100 telovadcev in 80 telovadk. Župa je organizirala lasten poseben vlak.

Zlet Ameriške ČOS bo meseca junija v Clevelandu. Kot uvod v zletne slavnosti je bila telovadna akademija, ki je dosegla velik uspeh. Medzletne tekme bodo v juniju, na katerih bodo tekmovali telovadci vseh ameriških češkoslovaških žup.

Telovadna statistika Praškega Sokola. V tem najstarejšem sokolskem društvu telovadi na 1 uro: 433 članov, 367 članice, 107 naraščajnikov, 101 naraščajnica, 467 dečkov in 386 deklic.

Nastop ljubljanskih sokolskih društev. V nedeljo, dne 2. junija prireditelj Ljubljanski Sokol, Sokol I in Sokol II skupen javen nastop na letnem telovadišču Ljubljanskega Sokola v Tivolju, na kar opozarjamo sokolsko članstvo in cenjeno občinstvo. Podrobna navodila in spored bomo še objavili.

Okrožna prosvetna konferenca Ljublj. okrožja. Ljubljansko prosvetno okrožje ima v četrtek, dne 30. t. m. v Sokolskem domu v Preserju, okrožno prosvetno konferenco. Odhod iz Ljubljane z vlakom ob 9.57, povratek v Ljubljano ob 19.15. Ker bodo na dnevnem redu važna vprašanja glede bodočega prosvetnega dela, je udeležba za vse društvene in četne prosvetarje strogo obvezna.

Priprave za Evharistični kongres

Stanovanjski odsek II. Evharističnega kongresa v Ljubljani razglašajo: Vsi župni uradi odnosno župnijski prip. odbori, kakor tudi posamezniki morajo poslati prijave za skupna kakor tudi za posamezna prenočišča ob času kongresa najkasneje do 1. junija. Kdor želi imeti prenočišče, mora točno navesti, za koliko dni želi prenočišče. S prijavo mora poslati tudi posredovalnico za prenočišče in sicer s položnico, ki jo bo v ta namen prejel. Kdor posredovalnice ne pošlje do 15. junija,

ga bo sntatral stanovanjski odsek za odjajljenega. — Posredovalnica znaša za skupna prenočišča na slami za vse tri dni kongresa Din 3.—, s čimer je plačano tudi samo prenočišče. Za posamezna ležišča na postelji ali na slamnjači, bodisi v hotelu bodisi pri zasebnikih, znaša posredovalnica Din 3.— za vsako noč in vsako posteljo. Za ležišče samo se plača posebej po kakovosti ležišča.

Opozarjamo vse one, ki se udeležijo kongresa in bodo v Ljubljani prenočevali, da stano-

dosegel s simfonično pesnitvijo »Čarobni učeneč, s C dur simfonijo in z opero »Arianec, ki jo vzporejajo poleg Debussyjeve Pelleosa in Melisande med mojstrska dela francoske operne literature. Od l. 1909 je bil Ducas profesor orkestralne mojstrske šole in član odbora praškega konservatorija. Od l. 1927 pa ravnatelj profesor za kompozicijo. Francoska glasba je z njegovo smrtjo utrpela veliko izgubo.

P. Hugolin Sattner: Devet mladinskih zborov s spremljevanjem klavirja. Izdala Glasbena Matica v Ljubljani. Ob zatonu svojega plodnega glasbenega življenja je p. H. Sattner zložil precej mladinskih pesmi, ki so takoj našle izvajalce in občudovalce. Čudovito je prislunil utripom otroškega srca in se z njim pogovarjal deloma v prirčnih, deloma v rahlo humorističnih točkah odtih pesmicah. Brez dvoma bodo našle lepo izvajanje odmev v otroških dušah.

Mesec maj je bil za češke glasbene loge in gaje usodopolnega pomena. V njem so odpadli najlepši cveti: nesmrtni skladatelj in tvorec popularne opere »Prodano nevesta« Bedřich Smetana l. 1884, leto za njim skladatelj tudi pri nas priljubljenega zbora »Utopljenka« Pavel Křižík v s. y. in l. 1904 tudi nesmrtni češkoslovaški skladatelj pesmi, oper, klavirskih in simfoničnih del Anton Dvořák.

Dunajska državna opera bo ob slavnostnih dnevi od 2.—30. junija t. l. uprizorila klasične opere, Wagnerjev ciklus, Verdija, Bizeta Ravela, Musorgskega, Smetana (Prodano nevesta s Taubermom in Novotno ter Straussovega »Cigan baronata. Pri dirigentskem pultu se bodo menjali F. Weingartner, H. Knappertsbusch, V. Furtwängler, De Sabata, H. Duhan. — V Solnogradu bo dirigiral Verdijevega Falstazza in Beethovnovo opero »Fidelis« maestro A. Toscanini.

vanjski odsek ne more imeti za neprijavljene osebe v rezervi nobenih zlasti ne posameznih prenočišč, ker že za one, ki se bodo prijavili, ne bo lahko najti ležišč. Stanovanjski odsek bo s 15. junijem razposlal vsem prijavitelcem stanovanjske nakaznice. Iz tehničnih razlogov bo nakazovanje po tem dnevu nemogoče.

Nujno prosimo vse župnijske pripravljalne odbore, kakor tudi vse druge osebe, da na prijavah za prenočišče ne prijavljajo kakih drugih svojih želja, kot n. pr. radi prehrane, legitimacij, romanj itd. Take prijave pošiljajte na posebnih dopisih ali na posebnih prilogah, vsako stvar zase. Če je vse na enem papirju, nastanejo težave in se bo ustvarilo nezadovoljstvo, ki mu Glavni prip. odbor ne bo kriv. Posamezne zadeve rešujejo in urejajo razni odseki in je točno poslovanje možno le, če dobi vsak odsek samo to, kar spada v njegov delokrog. Opozarjamo, da brez stanovanjske nakaznice noben udeleženec ne bo imel dostopa na prenočišče. Ker bodo vse razpoložljive sobe in postelje zasedene po stanovanjskem odseku, ni niti misliti, da bi si kdo mogel preskrbeti sam prenočišče še le takrat, ko bo prišel že v Ljubljano. — Stanovanjski odsek ima svojo pisarno in pritličju palače Vojkove zavarovalnice na Masarykovi cesti 12.

Prošnja protituberkulozne lige

Ko se letošnje leto ob propagandnih protituberkuloznih dnevih Narodna protituberkulozna liga obrača s prošnjo na vso javnost, da jo podpre pri njenem delu in njenih načrtih, mora obenem zaprositi tudi za gmočno podporo. Brez primernih finančnih sredstev in zadostne denarne podpore bodo ostala vsakršna prizadevanja zastoj. Bolj kot kdaj prej je v današnjih časih stiske in bede potrebna podpora naša protituberkulozna organizacija. Na lige prihajajo prošnje za podpore onih siromakov, ki jih je poleg brezposelnosti in revščine zadela še težka bolezen. Koliko pretresljivih primerov je vsak dan v dispanzerjih, v bolnišnicah, dohodnih in socialnih pisarnah. Velike so vsote, ki jih liga mora zbrati za ustanavljanje in vzdrževanje protituberkuloznih dispanzerjev.

Zato ponovno prosimo vse, da se pri vsaki priliki spomnijo tudi potreb protituberkulozne lige. Denarne zavode, podjetja, zavarovalnice prosimo, da se spomnijo naše prošnje, kadar ob letnih zaključkih darujejo v kulturne in dobrodelne namene. Prosimo gg. odvornike in notarje, da ob poravninah ne spregledajo naših protituberkuloznih lig. Prosimo vse ostale, da se ob vsaki priliki, ko darujejo v dobrodelne namene, ob krstih, porokah in smrtnih primerih —, spomnijo tudi lige. Vsak najmanjši dar bo hvaležno sprejet.

Narodna protituberkulozna liga.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din. Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Pri malih oglasih reklamnega značaja stane petitna vrsta 2 Din. Na pismena vprašanja je priložiti za odgovor 2 Din v znakah. — Mali oglasi se plačljivi takoj pri naročilu.

ELEKTROMOTORJI POCENI!

»Mestna elektrarna ljubljanska proda interesentom elektromotorje za istosmerni tok, 300 voltov, po zelo nizkih cenah. Interesentom v Ljubljani, ki so priključeni še na istosmerni tok, nudi za zmerno mesečno odškodnino motorje na posojilo. Pojasnila daje ravnateljstvo mestne elektrarne, Ljubljana, Krekov trg št. 10/II.«

BETONSKO ŽELEZO, trboveljski cement, krovno lepenko, štukaturno trstje, pločevino, žico, mrežo za ograje, stavbno okovje, orodje in vso železnino ima najceneje na zalogi Fr. Štupica, zaloga poljedelskih strojev, nakup starega železa in drugih kovin, zaloga smodnika itd. Ljubljana, Gosposvetska cesta 1.

Prima štajer. perutnina

pitane kokoši, kokoši za juho, piščanci (po-hanej in za pečenje), pitani z mlekom v lastnem pitališču, vedno po konkurenčnih cenah v zalogi. — Stalni odjemalci dobe poseben popust. KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI, prodajalna Igriska ulica 3 (za dramo). — Telefon 21-05, odnosno 37-55.

Trgovina s čevlji

Ivana Strniša, Ljubljana, Jurčičev trg 3
Ta specialna trgovina tu in izomskih luksuznih in sportskih čevljev, vam nudi damske in moške čevlje po najnižjih cenah

Dalije in gladijole

s 50%
izpod cene cenika
SEVER & KOMP

LJUBLJANA, Gosposvetska 5

Naročajte

„Glas naroda“!

Ali ste se že naročili na

„Glas naroda“?

Kultura

Trafika njene ekselence

Premiera v mariborskem gledališču.

—k Ta premiera je bila ponovna potrditev dejstva, da epično široko razpredeno prikazovanje filmske tehnike ne more nadomestiti konstruktivne obravnave življenske dramatike dobrega gledališča.

Predstava je bila dobra, tu in tam celo odlična. Avtor, Bus-Fekete, ne zahteva od režiserja globokih duševnih doznanj, temveč zdravo in živo zajemanje življenja. Za to je naš višji režiser, Jože Kovič, z verno na mestu. V scenično ustrezajoč okvir (scena v gosposkih apartmanih preveč poudarja nobleso za vsako ceno; celo del stropa je iz marmornja!) je postavil živo odigran kos življenja.

Korak nizdol v trdo vsakdanjost in korak navzgor v romantično iluzijo prikazuje la zanimiva igra, Ekselence, dvoda po generalu, vodi v službi monopolske uprave trafiko. To veliko vlogo dunajske Hise je predstavljala dokaj kongenialno Stefa Dragutinovičeva s potrebno opremo prirčnosti, solz, smeha, strogosti in navidezne materinske ljubezni. Lolo je igrala v doživljeni malopridnosti lahkoživke Ema Starčeva z močno podpranim izrazom privabljive telesnosti ženske, Gerli pa je mojstrsko izoblikovala naša velika umetnica Elvira Kraljeva. Njena igra, skladna v besedi in kretnji, razodeva globoko umetniško čud. Mlademu grofu je dal verjetno življenje Rado Narkst; starega gospoda pa je umerjeno kreiral Edo Grom. Vsa živa prodajalka je bila Danica Savinova, ki jo zadnje čase na žalost tako redko vidimo na odru. Njena igra pomeni vedno

srečen dogodek, saj je to umetnica visokih sposobnosti. Lolinega moža je igral režiser sam. Njegov lik, ki nas je igralo-tehnično prepričal, nas je pa nekoliko razočaral v zamisli. Zdi se nam, da ga je preveč izkrivil v telebansko tepčevstvo, kar po svoji naravi ni. Pač pa mu je prikazovanje neobčutljive nemoči odlično uspelo. Dolga vrsta epizodnih vlog je bila učinkovito postavljena in režisersko skladno ukrojena v igro. Mladi Nežek Mohor je igral originalnega boja Hindenburga, Just Košuta jezega gospoda, Edo Vrednik mladega moža, Anton Haraslovič gospoda Švarca in Šerfja, Bojan Medven policijskega častnika, Danilo Gorinšek zelo komičnega pijanca in delaveca, Pavel Rasberger posebno dostojanstveno ministra, Franjo Blaž Karla in delaveca, Maks Furijan odlični vsiljivega gospoda z monoklom in slugo, Pavle Kovič v sijajni maski stalnega gosta (ki tudi v nemi vlogi pokazuje zgovorno pričo aderski enadarnosti), Ana Tovornikova služkinjo; Milan Kosič raznašalca časopisov, Štenderer gimnazijca, Slava Gorinškova beračico in Just Košuta sprevednika.

Ziva igra je bila občinstvu zelo všeč in ni skoparilo z aplavzom.

A. Koprive.

Glasbeni vestnik

● Avstrijski skladatelj Arnold Schönberg je praznoval 60 letnico rojstva in je tudi iz Jugoslavije prejel čestitke k jubileju. Pristaš njegove smeri v glasbi je naš skladatelj Marij Kogoj.

● Znameniti francoski skladatelj Pavel Ducas je v 70 letu starosti umrl. Rojen Parižan je že v 14 letu komponiral, nato je obiskoval konservatorij. Dobil l. 1886 prvo nagrado za kontrapunkt in fugo, l. 1888 veliko rimsko nagrado za kantato »Velikodni, Velike uspehe je

Agrarizem pri nas in na Češkoslovaškem

Če govorimo o agrarizmu, nam je vedno pred očmi Češkoslovaška. Tam imajo kmetovalci besedo! Kako je to mogoče? V industrijski državi pa imajo kmetje takšen vpliv. Običajni odgovor na to je, da so na Češkem v premoči veleposestniki, ki so organizirani in predstavljajo močno kapitalistično grupo. Zadnje volitve na Češkoslovaškem pa so pokazale, da so kmetovalci po večini res dobro organizirani in tvorijo eno najmočnejših strank. Zbralj so skupaj 1.318.000 glasov (čeških in nemških).

Češkoslovaška meri 14.049.947 ha. Od tega odpade na: obdelano zemljo 41%, na travnike 9%, na vrtove 0,72%, na vinograde 0,15%, pašnike 7,64% in gozdove 32,67%. Ta zemlja je razdeljena na kmetovalce tako, da odpade 86,5% na kmetije do 10 ha zemlje. Torej pripade na Češkoslovaškem večji del zemlje majlim kmetom! Na srednje kmetije, v velikosti 10—30 ha, odpade samo 11,4% in na velike kmetije od 30—100 ha — 1,5% in na veleposestva preko 100 ha samo 0,6% od celokupne površine Češkoslovaške.

Na Češkoslovaškem je 1.648.604 kmetijskih obratov in 1.672.864 poklicnih kmetovalcev. Ostalih rodbinskih članov, ki pomagajo v kmetijstvu, je 1.001.769. K temu še moramo pristeti rodbinske člane, ki nimajo posebnega poklica in jih moramo šteti med kmetovalce. Teh je 2.411.417. Torej skupaj 5.101.614 oseb, ki se pečejo, oz. ki spadajo v kmetijstvo (34,64%). Skupno šteje Češkoslovaška 14.729.536 ljudi.

Na eno kmetijo odpadejo 3—4 osebe. — Z agrarno reformo so na Češkoslovaškem omejili ekstremno posestno razmerje, ki še vlada v naši državi, vključno izvršeni agrarni reformi.

Na Češkoslovaškem vlada tudi v kmetijstvu prava in zdrava kmečka svoboda in demokracija, ki edino lahko ustvari zavidanja vredno strokovno organizacijo in politično stranko, v kateri rastejo veliki narodni voditelji, kot je bil Švehla in kot je kmetijski minister in agrarni voditelj dr. Milan Hodža.

Če primerjamo sedaj naše posestne razmere z onimi na Češkoslovaškem, vidimo ekstreme, ki ovirajo razvoj našega kmetijstva in njegovo pravo in zdravo demokracijo. Naša država, kot pretežno agrarna država, z nerazvito industrijo, ima vse ostale strokovne in stanovske organizacije, samo najštevilnejši sloj v državi, — kmetovalce —, nima svoje stanovske niti politične organizacije. Vsi mnogoštevilni glasovi iz naroda po kmetijskih zbornicah naletijo na gluha ušesa. In vendar je slična organizacija, ki tvori temelj kmetijskemu stanovskemu predstavništvu in stanovski politični moči v državi, nujno potrebna.

Naše posestne razmere so precej žalostne. Agrarna reforma ni izvršila pri nas tistega dela, kakor v bratski republiki. Pri nas ima 78% vseh, ki jih štejemo kmetijskemu stanu, samo okrog 2 ha zemlje, 5% kmetovalcev pa so veleposestniki z nad 100—1500 ha zemlje, ki posedujejo skupaj 51% vse zemlje v naši državi. Če primerjamo sedaj razmere na Češkoslovaškem, kjer odpade na veleposestvo samo 0,6% celokupne površine, vidimo ogromno razliko v posestnem razmerju, ki je skoraj neverjetna: 51 : 0,6, oziroma 83 : 1. Torej posestveni ekstremi pri nas in na Češkem so 83 : 1 v korist naših veleposestnikov in v zgubo našega kmečko-delovnega ljudstva.

Če prištejemo k našim bajtarjem naše posestnike in kmetovalce, ki imajo okrog 2 ha

Težave naših gostilničarjev

Po konferenci delegatov Zveze združenja gostilničarske obrti Dravske banovine, o kateri smo že poročali, si je vršil občni zbor, na katerem je predsednik g. Majcen podal izčrpano poročilo zvezičnega dela. Iz tega poročila posnemamo nekaj najvažnejših podatkov, ki nas uvajajo v delo Zveze in nas seznanijo z zahtevami zvezičnega članstva.

Stanovska organizacija gostilničarjev je, če upoštevamo, da je gostilničarstvo velevažen faktor v narodnem gospodarstvu, istotako tudi gospodarska organizacija. V dobi, ko vlada velika nezaposlenost in je kupna moč iz dneva v dan vedno manjša, ni mogoče pričakovati, da bi gostilničarstvo prosperiralo, odnosno, da ne bi tudi propadalo paralelno s propadanjem vsega gospodarstva. Edina svetla točka v naši gospodarski panogi je tujski promet. V splošnem se je položaj zelo poslabšal in dokler ne bo urejeno denarno vprašanje so upanja zelo slaba. V preteklem poslovnem letu se je Zveza bavila zopet največ s trošarinskim vprašanjem, ki je samo enostransko urejeno in je trošarini obvezan le gostilničar, med tem ko je vsaka druga prodaja alkoholnih pijač brez vsakega nadzorstva in oproščena vseh dajatev. V kolikor mora biti vino in žganje trošarinski predmet, potem mora to trošarino plačati vsakdo. S tem, da se uvede splošna trošarinska obveznost, se prepriči istočasno tudi krošnjarstvo, ki je danes postalo že tako javno, da dobiva človek vtis, kakor da bi bilo dovoljeno. In prav krošnjarstvo ogromno škoduje gostilničarski obrti. Zato ponovno naproša Zveza bansko upravo in finančno direkcijo, da za vsako ceno krošnjarstvo zatre. Obširno se je g. predsednik bavil

zemlje in katerih je 78%, ne moremo imenovati v primerjavi z veleposestniki — še kmetovalce z 10—20 ha zemlje (kar je še le zdrav kmetijski obrat) vidimo, da nima pri nas 95% malih in srednjih posestnikov niti polovico celotne zemlje, ki jo imajo v naši državi (49%) id da ima ostala peščica od 5% veleposestnikov nad polovico (51%) jugoslovanske zemlje. Te številke so najboljši odgovor na vprašanja, zakaj pri nas še nimamo kmetijskih zbornic, zakaj pri nas kmeti nima besede, zakaj pri nas nimamo vsedržavne kmečke stranke, zakaj pri nas ni takšnega napredka v kmetijstvu, kot je v drugih državah in da bo pri nas vse po starem, dokler se to razmerje ne spremeni v korist malega-kmečko-delovnega človeka!

Pri nas imamo organizacijo veleposestnikov. Oni imajo nad polovico zemlje v rokah, številčno jih je malo in se lahko organizirajo in samo zato je njihova organizacija pri nas tako močna in vplivna. Tudi to dokazuje razmerje 83 : 1.

Ing. I. Teržan.

lonični koncert — 22.30 Prenos iz Vilne — Dunaj: 18.00 Vojaška godba raznih narodov (Jugoslavija): Kuhač: Kosovska devojka (sodeluje vokalni solist) — 20.10 Schöntanova vese-loigra »Mala Dorit«.

Nacionalna ura: Ob 19.30 za vse tri jugoslovanske odajne postaje: dr. Jevrem Nedeljković, univerzitetni docent: Tuberkuloza kot socialna bolezen (Prenos iz Beograda).

O tuberkulozi kot socialni bolezni bo govoril nocoj v nacionalni uri naše radijske oddajne postaje ob 19.30 univerzitetni docent g. dr. Jevrem Nedeljković. Predavanje prenašata ljubljanska in zagrebška oddajna postaja iz Beograda.

Narodno gledališče v Ljubljani

DRAMA.

Začetek ob 20. uri.

24. maja, petek: Zaprt.

25. maja, sobota: V času obiskanja. Izven. Cene od 24 Din navzdol.

26. maja, nedelja: Zlato tele. Premiera. — Izven.

OPERA.

Začetek ob 20. uri.

24. maja, petek: Zaprt.

25. maja, sobota: Kratko življenje in balet Petruška. Red C.

26. maja, nedelja: Boccaccio. Zninažen cene od 36 Din navzdol.

DRAMA.

25. maja v soboto igravo v drami Gregorinovo pasijonsko dramo »V času obiskanja« v osmih slikah z epilogom, kot predstavo izven abonmaja po znižanih cenah, na kar občinstvo posebej opozarjamo. Globoko zajeta snov, ki slika čas in razmere, ko je učil Jezus svoj nauk, je prepletena z zanimivimi in učinkovitimi prizori. Zunanji okvir igre je zelo pester in slikovit. Zasedba je premierska. Delo je režiral avtor g. Gregorin.

Premiera Vomerbergerjeve vesele igre »Zlato tele« bo v nedeljo, dne 26. t. m. Avtor je postavil pozorišče dejanja v majhen trg Ravno, ter nam slika zapletene razmere, ki so nastale, povzročene od pohlepa ljudi, kateri so si obetali od posmrtninskega zavarovanja velike dobičke. Rahlo satirično in s humorjem napisano dejanje, bo našlo zadovoljen krog gledalcev. Delo je režiral g. Milan Skrbinek. Premiera je izven abonmaja.

Občinstvo opozarjamo na gostovanji mariborske drame začetkom junija. Ker sta odvisni od predprodaje vstopnic, apeliramo na našo publiko, ki bo pokazala brez dvojne dovolj kulturnega razumevanja, da bo omogočila s čim številnejšim posetom obe predstavi. Mariborčani so si izbrali dve povsem različni, toda izredno duhoviti iger, in sicer: Wildevega »Idealnega soprog«, igr. ki slika konflikt v odlični angleški aristokratski rodbini in Katojevo »Kvadrato kroga«, ki nam na izredno humoren način podaja življenje dveh mladih komosolskih parov v sodobni Rusiji. Ker sta bili obe deli igrani pred leti v našem gledališču, bo stalne obiskovalce naše drame brez dvojne zanimala razlika med podajanjem obeh ansamblor. — Predprodaja vstopnic pri dnevni blagajni v operi.

Opera.

V soboto 25. t. m. bo prva repriza muzikalno zelo zanimive de Fallove opere »Kratko življenje« in Stravinskega baleta »Petruška«. Premiera je pokazala lep uspeh, ker sta del izvrstno naštudirani in kreacije sodelujočih jako učinkovite. Dirigent je ravnatelj Pol. Predstava je za red C. Zasedba je premierska.

V nedeljo pojo Suppéjevo opereto »Boccaccio« z go. Zlato Gjungenac v naslovni partiji. Dejanje se godi v Florenci in je posneto iz »Dekameron«. Humoristični tercet originalnih zakonskih moči tvori eno izmed glavnih privlačnosti tega dela. Zasedba je običajna, samo vloga Lambertuccia igra tokrat mesto v drami zaposlenega g. Saneina g. Zupan. Dirigent: Niko Štritof.

Gospodarske vesti

— Tekstilna industrija je pri nas tako napredovala, da že docela krije vse potrebe našega trga. Vse surovine, ki jih potrebuje, najde pri našem kmetu najceneje, zato je tudi cena tekstilnim proizvodom padla za 50 in še več procentov. Na letošnjem XV. Ljubljanskem velesejmu od 1. do 11. junija bodo imeli posebno tekstilno razstavo. Največ bo manufaktur in konfekcije. Dalje bodo razstavljene najrazličnejše tkanine, perilo, veznine, čipke. Domača ročna dela bodo zastopana iz vseh tipičnih jugoslovanskih pokrajin in krajev, tako slovenska, hrvatska, bosanska, dalmatinska in srbska. Tudi doma tkane preproge ne bodo manjkale. Posteljno perje, puh, bombaž in žima bo na razpolago v vseh kakovostih. Pletilna industrija bo pokazala vse vrste izdelkov od finega pletenega perila do kompletnih moških in damskih oblek. Varska industrija bo podala popolno sliko svojih proizvodov od najfinejših nati in tkiv do najmočnejših in najtrpežnejših vrvi. Vse kar bo obsegala tekstilna razstava na velesejmu, bo samo domači hišni in tovarniški izdelek.

— Naši gospodarji bodo imeli na letošnjem XV. Ljubljanskem velesejmu od 1. do 11. junija najlepšo priložnost, da si izberejo pluge, brane, kosilne stroje, mlatilnice, žetivnice, slamorezalnice, pluge za okopavanje in osipanje, traktorje, lokomobile, motorje in veliko število najrazličnejšega orodja. Vse to bo razstavljeno v posebni skupni pregledno razvrščeno. Delali se bodo tudi praktični poizkusi.

Borzna poročila

Curih, 24. maja. Beograd 7,02, Pariz 20,3775, London 15,23, Newyork 309,375, Bruselj 52,35, Milan 25,45, Madrid 42,225, Amsterdam 209,175, Berlin 124,50, Dunaj 58, Stockholm 78,50, Oslo 76,50, Kopenhagen 67,95, Praga 12,875, Varšava 58,275, Atene 2,90, Carigrad 2,48, Bukarešta 3,05, Helsingfors 6,72, Buenos-Aires 0,8075.

Ivan Pipan, posestnik v Vižmarjih,
s svojimi otroci javljam tužno vest, da
je moja ljubljena žena in naša srčno
dobra, zlata mama

Kristina Pipan
roj. Lenče

danes ob 1. uri zjutraj v starosti 50 let
umrla.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v
nedeljo, 26. maja ob pol 10. uri do-
poldne iz hiše žalosti Vižmarje št. 27
na farno pokopališče v Št. Vidu nad
Ljubljano.

Vižmarje, dne 24. maja 1935.

Radio

Sobota, 25. maja.

Ljubljana: 12.00 Brez oddiha, brez počitka — dokler ni končana bitka (plošče) — 12.45 Poročila — 13.00 Čas, vreme, obvestila — 13.10 Brez oddiha, brez počitka — dokler ni končana bitka (plošče) — 14.00 Vreme, spored, borza — 18.00 Veselite se življenja! (Radijski orkester in plošče) — 18.40 Čas, poročila, vreme, spored, obvestila — 19.00 Zunanji politični pregled (dr. Jug) — 19.30 Nacionalna ura: dr. Jevrem Nedeljković: Tuberkuloza kot socialna bolezen — 20.00 Plošče — 20.30 Proslava stoletnice ilirskega pokreta (prenos iz Zagreba) — 21.30 Čas, poročila, vreme, spored — 22.00 Meh za smeh in kratak čas (marš in dovtil, pesem kuplet, valček in polka) — Tak je naš svet — Beograd: 20.00 Srbski večer — 20.30 Proslava stoletnice ilirskega pokreta (prenos iz Zagreba) — 22.15 Plesna glasba — Zagreb: 20.30 Proslava stoletnice ilirskega pokreta — 21.30 Vokalni koncert — Berlin: 18.15 Lirična zarota (veseloigra) — 23.00 Plesna glasba — Bratislava: 21.30 Večer Offenbachovih operet — 22.00 Prenos iz Prage — Brno: 20.15 »Poizkus lorda Palmestona« (zvočne igre) — 20.50 Večer Offenbachovih operet — 22.00 Praga — Frankfurt: 18.30 Mikrofon na poti — 22.20 Prenos iz Hamburga — 24.00 Nočni koncert — Hamburg: 19.00 Vsedržavna oddaja k dnevu nemškega pomorstva — Lipsko: 16.00 Petje, balalajke, orkester — 19.00 Prenos iz Hamburga — 23.00 Plesna glasba — Luxembourg: 20.05 Pester orkestralni koncert francoske glasbe — Milan-Trst: 20.50 Straussova opereta »Valček sen« — Monakovo: 19.10 Prenos iz Hamburga — Paris Poste Parisien: 20.15 Orkestralni koncert — 21.00 Plesna glasba — Praga: 20.00 Nočno življenje narave — 22.30 Pesta ura — Rim: 20.50 Eyslerjeva opereta »Njegovo visočanstvo pleše valčke« — Strassbourg: 20.30 Offenbachove operete — Stuttgart: 19.00 Prenos iz Hamburga — 24.00 Nočni koncert — Varšava: 20.00 Kaj poje in igra Amerika? — 21.30 Shu-

Poročne svečanosti na Švedskem dvoru

Švedska preživlja svečane dni. Švedska princesa Ingrid stopi te dni pred oltar z danskim prestolonaslednikom Frederikom. V Stockholmu, glavno mesto Švedske, je poleg mnogih drugih odličnih gostov že prispele tudi danska kraljevska dvojica. Na naši sliki vidimo prizor, ko so visoki gostje pristali in so jih v zlatem korablu pripeljali k obali. Sprejeli so v prvi vrsti (z desne proti levi) švedski kralj Karl Gustav in danska kraljevska dvojica, za švedskim kraljem njegov brat, princ Karl Švedski in mlada zaročenca. K slavnosti je povabljenih 26 vladarskih osebnosti.

Visoke goste je vzlic deževnemu vremenu pričakala in navdušeno sprejela nepregledna množica ljudstva. Belgijska kraljica Astrid je namreč nečakinja švedskega kralja Gustava in ljudje se še radi spominjajo svečanosti pred devetimi leti, ko se je tedanja princesa Astrid poročila z belgijskim prestolonaslednikom, sedanjim kraljem Leopoldom.

Prestolonaslednik Frederik je zadnje soboto čisto neopazeno odpotoval iz Kopenhagana. Brez posebnega svečanega spremljanja se je z navadnim potniškim vlakom odpeljal v Stockholmu. Že drugi dan sta bila ženin in nevesta enkrat za trikrat oklicana v dvorni kapeli v Stockholmu, nakar je zaročenca svečano sprejela šved-

ska kaljevska obitelj z vrsto visokih odličnikov.

Nato je bilo na vrsti izročanje ženitovanjskih daril. Teh je bilo toliko, da jih bo treba s posebnim vlakom prepeljati v Kopenhagen. Naša druga slika kaže visoka zaročenca, ko ogledujeta darilo, ki jima ga je poklonil diplomatski zbor v Stockholmu.

Mesto samo živi v znamenju mrzlično-naglih priprav za poročne svečanosti. Pročelja vseh hiš so okrašena z zelenimi girlandami, prav tako pa trgi in ulice, vmes pa plapolajo nebroj švedskih in danskih državnih zastav. Dan za dnem dovažajo vlaki nove ljudske množice v glavno mesto.

V ponedeljek so prispeli tudi ožji sorodniki bodoče kraljevske dvojice. Med njimi je norveški prestolonaslednik Olaf z ženo, princeso Merto, dalje princ Connaughtski, stari oče (po materni strani) princese Ingrid, pa princesa Helena.

Do dne poroke prispe v Stockholmu še mnogo nemškega plemstva iz rodu Mecklenburg, ker je ta v sorodu s princeso Ingrid.

Kakor kažejo priprave, ne bodo svečanosti v ničemer zaostajale za onimi pri poroki vojvode Kentskega s princeso Marino. Vsi prostori, od koder bo mogoče gledati svatbeni sprevod, so že oddani in najemnina je bila visoka. Množice gostov in tujcev so prinesle v mesto lepe vsote denarja. Razumljivo je tedaj, da se poroke z zaročencema vred veseli tudi ljudstvo, ki bo v prvi vrsti deležno blagoslova, kakršen rosi vsaki zemlji iz močnega dotoka tujcev, ki ne hodijo po svetu zato, da bi stiskali in varčevali.

Poročne obrede so opravili na najsvečanejši način v dvorni kapeli in katedrali v Stockholmu v petek 24. maja.

Znati je treba!

Izraz »znati je treba« tudi Ljubljancem ni neznan. Izrekel ga je prvič neki morilec pred sodiščem. V praksi pa poznajo ta izrek povsod, ker žive ljudje povsod, ki jim je glavni življenjski cilj denar.

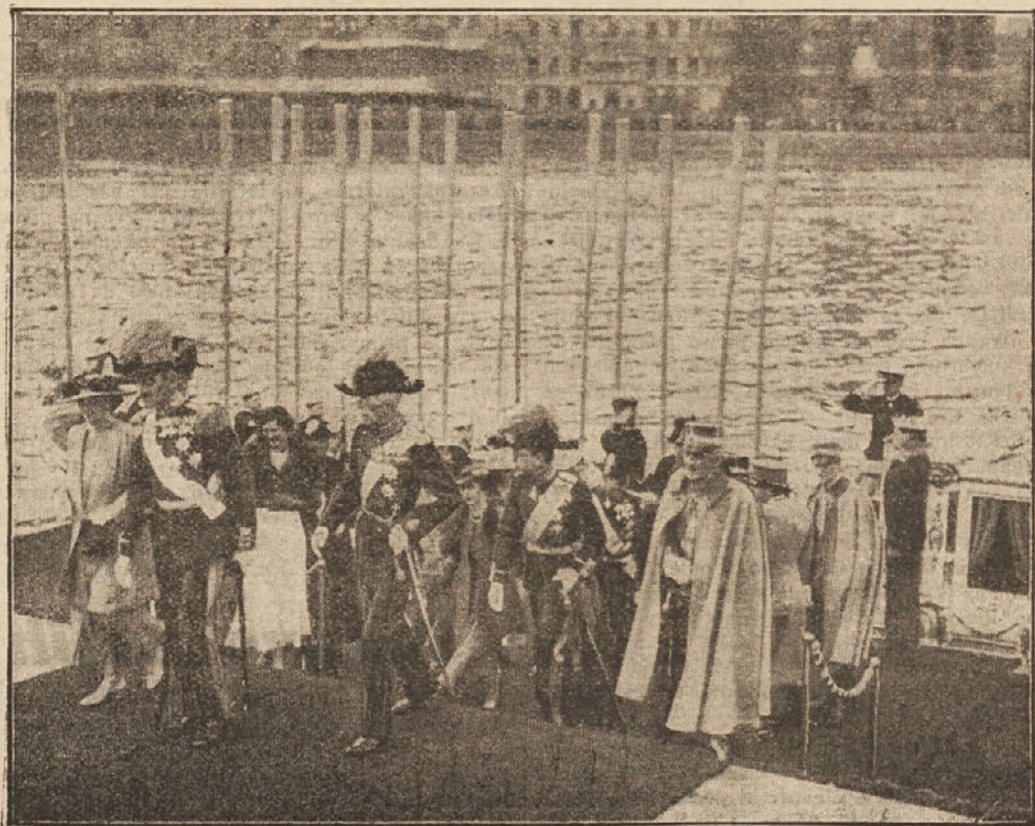
Tudi na Dunaju poznajo ta izrek. To dokazuje sodno postopanje proti lastniku in lastnici neke kavarne, ki prav drastično osvetluje metodo, kako si »znajo« služiti denar brezvestni in brezmorálni ljudje v velemedstih. Pa ne samo v velemedstih...

Zokner Karolina in Franc D. sta imela kavarno. V tej kavarni pa so se dogajale prav čudne in »čedne« reči. Priče, sami gostje te kavarne, so izpovedale, da so plačevali gostje, ki niso skoro nič pili, tudi po 300 šilingov (skoraj 3000 Din) znašajoče račune! Tako je znala lepa krčmarica pleniti svoje goste s pomočjo raznih nočnih ptic. Šampanjec je tekel v tej kavarni kar v potokih. Neka priča, ki stanuje v isti hiši, oženjen mož, je povedal,

njem pismo v trdni ovojki. »Gospod poročnik,« je pisal Wurmbrand, »imel sem Vas zmerom rad in mislim, da je bila naklonjenost obojestranska navzlic razliki v najinem položaju. Samo zato, ker sem Vas imel rad, sem se nekoč predrznil in se uprl nekemu ukazu, ki ste mi ga dali. Gre za pismo tistega samomorilca iz Volosjanke. Menda se še spominjate. Jaz tega pisma navzlic Vašemu ponovnemu ukazu nisem niti izročil poročniku Zaričiču, niti odposlal adresatu. Nekaj mi je pravilo, da to pismo ne sme priti v druge roke kot v Vaše. Tako je ostalo pri meni in jaz bi Vam ga bil vrnil, če bi se bila srečala. Toda bilo je drugače usojeno in ker ne vem, ali se še kdaj vidiva, Vam ga pošiljam. Vi boste z njim gotovo ukrenili, kakor boste spoznali za dobro. Toda če Vam sme svetovati preprost vojak — ne odpošljite ga! Na Vašem mestu bi ga jaz sežgal.«

In k temu pismu je bilo priloženo drugo v ovojki iz debelega, neprosojnega papirja.

Tako torej, pošasti so se nenahoma vzpenjale, človek se ni mogel skriti pred njimi. Vzel je pismo v roko. V tem pismu je gotovo mali poddesetnik razlagal svojim staršem, zakaj ne more živeti. Popisuje dramo, ki stoji v njenem ozadju kot avtor in režiser neki Bernard Astenburg. Astenburg je iz Prage, človek, ki je nanj naslovljeno pismo, je tudi iz Prage. Morda se nekega dne, ko bo sklenjen mir, snideta, adresat in avtor. Skoraj nehoti je segel po vžigalicih, da bi zažgal pismo. Človeka, ki je storil eno zlo dejanje, je neprestano nekaj sililo delati nova in nova zla, kakor ropar, ki vlomi v stanovanje in mora streljati najprej na lastnika, potem na mimo idoče, na stražnike, na ves svet. Toda po daljšem obotavljanju je prišel s pismom k podčastniku, ki je oskrboval vojno pošto ter mu izročil pismo v odpravo. Imel je občutek, nekaj kakor apel na božjo sodbo. Zdaj torej, čez nekodilo dni, ne bodo samo odstranjen in morda že mrtve priče, ki bodo vedele za njegov čin, ampak tudi starši samomorilčevi. Kaj se bo zgodilo? Radoveden je bil, kako se to razvozia. Toda

Prihod danskega kraljevskega para k poroki v Stokholm.

da je prišel v to kavarno nekoč s svojo taščo. Ko je tašča odšla v stanovanje, njega niso pustili domov, pač pa je k njemu prisel nekaj žensk. On je za mizo zaspal, ko pa se je prebudil, je znašel njegov račun 100 šilingov (skoraj 1000 Din). On ni naročil drugega kakor 30 cigaret, na računu pa je stalo: 7 kosov z maslom namazanega kruha, dve steklenici šampanjca, 4 jajca, tri škatle finih cigaret, več črnih kav in za 10 šilingov sardin!

Tudi kot priče zaslišani natakariji so gospodinjino zelo obremenili. Eden od natakarjev je povedal, da mu je gospodinja naročila, naj prinese gostom poldrug liter vina tako na mizo, da bodo mislili, da so popili 5 litrov. On je ubogal; gostje so res plačali 5 litrov, 1 poln liter pa je on še odnesel v kuhinjo.

Kadar so bili gostje popolnoma vinjeni, je prišla gospodinja k mizi in računala. Računi so znašali navadno do 500 šilingov. Ta denar je gospodinja gostom sama jemala iz denarnice in še za sebe jemala prav lepe napitnine... Nek drugi natakariji pa je povedal, da je cenila gospodinja svoje goste glede na njihovo plačilno sposobnost po klobukih in po čevljih. Steklenico šampanjca je z ozirom na kvaliteto klobukov in čevljev veljala po 12 do 28 šilingov. Ni torej čudno, da so zapitki bili malokdaj nižji kakor 300 šilingov.

Vse to pa dokazuje, da imajo ljudje na Dunaju še vedno precej denarja. Mogoče za svoje rodbine ne, pač pa za kavarne gotove vrste!

Kie je pravi Kristusov kelih?

Slovita gotiška katedrala v mestu Valenciji na španskem se ponaša s tem, da se

nahaja v njeni lasti posoda, iz katere je pil Kristus pri zadnji večerji. Kelih, ki ga je shranil apostol Peter, so kasneje častili v Antiohiji, kasneje pa je prišel v Rim. Papež Sikst II. je dragoceno relikvijo poklonil kasneje za svetnika proglašenemu rimskemu diakonu Lavrenciju, ki je prinesel kelih v svoje rodno mesto Huesco v Španiji, kjer so vladali aragonski kralji. V pirenejskem gorovju so imeli kelih shranjen okoli 500 let v raznih cerkvah in samostanih, da ne bi prišel v roke mohamedanskim Saracenom, ki so takrat gospodovali v deželi. Leta 1339. pa je prinesel neki odposlanec aragonskega kralja kelih v glavno mesto Aragonije, v Saragosso. Ko sta se pa kraljestvi Aragonija in Katalonija združili, so prenesli kelih najprej v Barcelono, kasneje pa v Valencijo, kjer ga je kralj Alfonz V. poklonil katedrali v trajno last. Kelih je bil dolga desetletja shranjen v samostanu San Juan de la Rocca v pirenejskih gorah in odtod je nastala legenda o »svetem gralu«, ki jo je pesniško obdelal srednjeveški nemški pesnik Wolfram von Eschenbach, glasbeno pa Richard Wagner v svoji operi »Parsifal«.

Za kratek čas

Angleški pisatelj Bernhard Shaw je »rečal« dan prej, predno so prvič uprizorili njegovo igro »Sveta Ivanca nekega znanega mu trgovca v Londonu«.

»Jutri,« je rekel trgovec, »bodo prvič igrali vašo igro. Ali mi lahko poveste, kje se dobe gnila jajca?«

»Pri vas,« je Shaw mirno odgovoril, »če človek zahteva svežela!«

Poroka kraljevskih otrok

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

Dosedanja vsebina: Bivša avstrijska častnika, major Letz in kadet Bernard Astenburg, pozneje pravnik v stricovi pisarni v Pragi, se bojita osvete zaradi med vojno zagrešenih zločinov. Major se umakne na Dunaj, Astenburg uradno odpotuje na Slovaško, pozorišče strašnega dejanja, ki ga je zakrivil, ko je dal med vojno na lastno pest postreliti nedolžno družino. V bolestem razglabljanju se ve spominu zapored vsi ti grozotni dogodki vrste pred njim.

Toda Bernard je vedel zdaj samo to, da je vendar nekaj stalo za zakonom, ki ga je hotel postaviti pred vojno sodišče. Ali je mar srce manj vredno, ako pripada ženi? Ko je zvečer sedel na vlak, je sklenil, da se pri svojem prihodnjem dopustu skrbno ogne domu.

6.

Po povratku k stotniji je spoznal, da so se zgodile neke izpremembe. Polk je med tem prestal nove, hude boje in mnogo tovarišev je bilo mrtvih ali ranjenih. Ranjen je bil tudi Letz, in sicer grdo — v sedalo. Čeprav se to ni zgodilo na umiku — zadet je bil, ko se je obračal k telefonistu — je vrglo to slabo luč nanj, in ko je ozdravel, ni dobil več komande polka. Astenburgov oddelek je utrpel v bojih več kot drugi oddelki. Med pogrešanimi je bil tudi desetnik Wurmbrand. Dolgo je obžaloval svojega pomočnika in upal, da se bosta še videla. Toda namestu Wurmbrandu je prišlo pismo iz vojaške bolnice v Budapešti. Desetnikova strežnica je pisala Astenburgu na Wurmbrandovo željo, da je desetnik podlegel hudi ranj. Obljubila mu je, da pošlje Astenburgu neko pismo, ako umre. To pismo je bilo priloženo.

Bernard je odpiral zavojček s slutnjo. Bilo je v